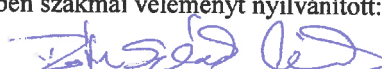

ERZSÉBETVÁROSI BRUNSZVIK TERÉZ ÓVODA

PEDGÓGIAI PROGRAM

Az intézmény OM azonosítója: 034365	Készítette az igazgató nevelőtestület bevonásával: Kun Julianna Intézményigazgató
Legitimációs eljárás A pedagógiai program módosításának tartalmát a Szülői Közösség véleményezte és támogatja annak megvalósítását. Dr. Paksicza Lilla Szülői Közösség elnöke	
Az óvoda Szakmai Munkaközössége nevében szakmai véleményt nyilvánított: Tóth Szlovák Veronika Szakmai Munkaközösség vezető	A nevelőmunkát segítő alkalmazottak a Pedagógiai Program tartalmáról a tájékoztatást megkapták Cseh Tímea Nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében
Az Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó Önkormányzat Képviselő-testületének Művelődési, Kulturális és Szociális bizottsága/2025. (...) számú határozatával jóváhagyta. Niedermüller Péter Polgármester Ph	
Hatályos: 2025.09.01-től Ezzel egyidőben hatályon kívül helyeződik az 115/2024 (V. 21.) határozatszámom jóváhagyott pedagógiai program.	Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig.
A dokumentum jellege: nyilvános Megtalálható: www.brunszvikovi.hu	Iktatószáma: II/78-8/2025
Területi hatálya: az óvoda területére, az óvoda által szervezett – a pedagógiai program megvalósításához kapcsolódó – óvodán kívüli programok helyszínére.	Személyi hatálya: az óvodával jogviszonyban álló minden pedagógusra, a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre, kisegítő dolgozókra, továbbá azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek feladatainak megvalósításában.
Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt. Verziószám: 11/2025.	Készült: Budapest, 2025. 05. 23. 1074 Budapest, Rózsák tere 6-7. 1 eredeti példányban

1. A NEVELÉS TARTALMA	22
<i>1.1. Anyanyelvi nevelés</i>	22
<i>1.2. Tevékenységformák</i>	25
<i>1.2.1. Játék</i>	25
<i>1.2.2. Munka</i>	28
<i>1.2.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás</i>	31
<i>1.3. A fejlesztés tartalma</i>	33
<i>1.3.1. Környezeti nevelés -külső világ tevékeny megismerése</i>	33
<i>1.3.2. Esztétikai nevelés</i>	36
<i>1.3.2.1. Irodalmi nevelés - verselés, mesélés</i>	36
<i>1.3.2.2. Vizuális nevelés - rajzolás, mintázás, kézi munka</i>	39
<i>1.3.2.3. Zenei nevelés - ének, zene, énekes játék, gyermektánc</i>	39
<i>1.3.3. Mozgás</i>	43
<i>1.4. A nevelés keretei</i>	46
<i>1.4.1. Gondozás, egészséges életmódra nevelés</i>	46
<i>1.4.2. Közösségi nevelés, szocializáció</i>	52
<i>1.5. Megkülönböztetett figyelmet igénylő gyermekek</i>	56
<i>1.5.1A tehetséges gyermek</i>	56
<i>1.5.2.A sajátos nevelési igényű gyermekek</i>	57
2. AZ ÓVODA ALAPELLÁTÁSON TÚLI SZOLGÁLTATÁSAI	69
<i>2.1. Játékos német foglalkozás</i>	70
<i>2.2. Játékos láb- és tartásjavító torna</i>	70
<i>2.3. Egyéb igények</i>	70
3. KAPCSOLATOK	70
<i>3.1. Óvoda és család</i>	70
<i>3.2. Kapcsolatok külső intézményekkel</i>	73
<i>3.3 Az óvoda sajátos feladata: Gyermekvédelem</i>	74
 III. FEJEZET: ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM	
FELTÉTELRENDSZERE	77
1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK	77
<i>1.1. Továbbképzések</i>	78
<i>1.2. Munkaközösségek</i>	78

2. TÁRGYI FELTÉTELEK	79
IV. FEJEZET: ÓVODÁNK ELLENŐRZÉSI, MÉRÉSI, ÉRTÉKELESI ÉS RENDSZERE	80
1. PEDAGÓGIAI MUNKA ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELESE	80
<i>1.1. Az ellenőrzést, értékelést végző személyek, az ellenőrzés, értékelés tárgya</i>	<i>81</i>
<i>1.2. Ellenőrzés, értékelés alapelvei</i>	<i>82</i>
<i>1.3. Az ellenőrzés módszerei óvodánkban</i>	<i>82</i>
<i>1.4. Az ellenőrzés és értékelés dokumentálása és dokumentumai</i>	<i>82</i>
<i>1.5. Ellenőrzés, értékelés feladata</i>	<i>82</i>
<i>1.5.1. Dokumentumok ellenőrzése, elemzése, értékelése</i>	<i>83</i>
<i>1.5.2. Nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése</i>	<i>83</i>
<i>1.5.3. Pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése</i>	<i>83</i>
<i>1.5.4. A gyermek fejlettségének ellenőrzése, mérése, értékelése</i>	<i>84</i>
<i>1.5.5. Helyi nevelési program bevalásának vizsgálata</i>	<i>85</i>
ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT	87
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	88
FELHASZNÁLT IRODALOM	89

ADATLAP

AZ ÓVODA NEVE: ERZSÉBETVÁROSI BRUNSZVIK TERÉZ
ÓVODA

CÍME: 1074 BUDAPEST, RÓZSÁK TERE 6-7.

A PROGRAM NEVE: ERZSÉBETVÁROSI BRUNSZVIK TERÉZ
ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

**AZ ÓVODA FELÜGYELETI
SZERVE:** BUDAPEST VII. KER. ERZSÉBETVÁROSI
ÖNKORMÁNYZAT

JOGÁLLÁSA: ÖNÁLLÓ JOGI SZEMÉLY

SZAKFELADAT: 851020

A PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGE : VISSZAVONÁSIG

KÉSZÍTETTÉK:

FAZEKAS KATALIN

GÁL BARNABÁSNÉ

GYIMÓTHY MIKLÓSNÉ

LOVÁK ISTVÁNNÉ

MÜLLERNÉ MAKÁDI HAJNALKA

KUN JULIANNA

PÉK PÉTERNÉ

PÓZSA MÁRIA

Dr. ROMHÁNYI GÁBORNÉ

SIMON PÉTERNÉ

TAKÁCSNÉ TÓTH ILDIKÓ

TORMA LÁSZLÓNÉ

TÓTH ZSUZSA

VARGA MARIETTA

VICSEK ANNAMÁRIA

NEVELÉSI PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁBAN RÉSZT VETTEK:

CSORBA BIANKA ANDREA

DÓSA ANIKÓ

ITOYA KRISZTINA

OLÁH SZILVIA

NEMES ILDIKÓ

KUN JULIANNA

BEVEZETÉS

A Brunszvik Teréz Óvoda 1874 óta működő intézmény.

Helyi óvodai nevelési programunkat 1999-ben törvényi kötelezettségünknek eleget téve az Óvodai nevelés országos alapprogramjának irányelvei alapján, valamint óvodánk helyi sajátosságainak, értékeinek, hagyományainak figyelembevételével készítette, közös munkával nevelőtestületünk. Szem előtt tartottuk az intézményünk iránt tanúsított elvárásokat, igényeket. Nagymértékben támaszkodtunk a magyar óvodapedagógia eddig elért eredményeire, értékeire.

“A korai nevelés a legfontosabb.

Amit az ember gyermekként lát, az segít egész életében,

Hogy a jó felé orientálódjék.

A nevelésben minden a lelkeségtől és a módszertől függ.”¹

(Gróf Brunszvik Teréz)

A Köznevelési törvény többszöri módosítása miatt 2003-ban az Óvodai nevelés alapprogramját hozzá kellett igazítani a törvényi keretekhez. 2004-ben megtörtént az óvodai helyi nevelési programok felülvizsgálata.

2007 júliusától alapító okiratunk értelmében óvodánk integráló feladata: a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ezen belül a szakértői véleménnyel rendelkező enyhébben hallássérült, nagyothalló gyermekek integrált óvodai nevelése. A 23/1997. (VI. 4.) MKM rendelet 1. számú mellékletében található. „A fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelvei”, amely általános elveket, meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmakat, sérülés specifikus fejlesztéseket és feladatokat tartalmaz.

A felülvizsgálatot valamint a törvényi kötelezettségeket követően megtörtént a kompetencia alapú óvodai programcsomag beépítése programunkba.

Az Alapprogramot módosító 255/2009 (XI. 20.) kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően felülvizsgáltuk óvodai nevelési programunkat.

A gyermekek fejlődése és az általunk kitűzött célok, és feladatok megvalósulása érdekében kiemelkedő helyet foglal el nevelőmunkánkban a játék, mint a gyermek létszükséglete, a mozgás, mint az óvodáskorú gyermek lételeme, az anyanyelv, mint a kifejezés legfontosabb eszköze és a szeretet pótolhatatlan ereje.

¹ Üvegesné Dr. Hornyák Mária: Brunszvik Teréz

Polgármesteri Hivatal, Martonvásár, 1994

I. fejezet: Óvodánk sajátos arculata. Az óvodánk nevelés célja, feladatai, rendszere és elvei.

1.1. Óvodánk sajátos arculata, szerkezetének bemutatása

Intézményünk 1874. óta működik egy régi, de szépen felújított műemlék jellegű épületben. Nagy pedagógiai múlttal rendelkezik; az első Budapesti Óvónőképző Intézet valamikori gyakorló intézménye. Az óvodánk pedagógiájában mindig fontos helyet foglalt el a játék és az erkölcsi nevelés.

Az 1991-ben létrehozott Óvodavédő Egylet segítségével és támogatásával biztosítjuk nagy történelmi múltú óvodánk hagyománytisztelő és ápoló tevékenységét. Egyletünk tiszteletbeli elnöke Judith De Gerando Teleki, Franciaországban élő Brunszvik leszármazott. Fővédnöke Jókai Anna író volt haláláig. Tagjai: a nevelőtestületünk, a szülők közössége és több ismert személyiség.

Óvodánkban 4 csoport működik. Egy közös mosdója van a 4 csoportnak, ennek ellenére adottak mindazok a feltételek, amelyek az óvodáskorú gyermekek neveléséhez ideális körülményeket teremtenek a zsúfolt VII. kerületben.

Óvodánknak van udvara, jól felszerelt tornaterme, amelyek lehetővé teszik a gyermekek megfelelő és tervszerű mozgás igényének kielégítését. Fokozott figyelmet fordítunk a gyermekek egészséges testi fejlődésére, kiegészítve a mindennapi mozgást speciális láb, és tartásjavító tornával.

Óvodánk rendelkezik a kompetencia alapú neveléshez és a tanuláshoz szükséges eszközökkel.

Óvodánk egész napos nyitva tartással működik, reggel 6^h-tól 18^h-ig.

A nyitvatartási idő a szülők igényeinek (munkabeosztás) megfelelően évente változhat. Az esetleges változást a fenntartó jóváhagyásával rögzítjük. Az óvodapedagógusok hetenkénti váltásban dolgoznak délelőtt és délután.

Csoportok Száma	Óvónői Státusz	Nevelőmunkát segítők	Egyéb Fejlesztőpedagógus
4	8 óvónő 1 igazgató	1 óvodatitkár 4 dajka 1 ped.aszisztens	1 fejlesztőpedagógus 1 Kerti dolgozó, segítő 1 Takarító, gondozó

Óvodánkban a felvételre kerülő gyermekek életkorát és létszámát figyelembe véve, lehetőleg 4 homogén csoportot alakítunk ki, melynek átlagos létszámát 20-22 főre tervezzük.

1.2. Nevelési filozófiánk

" Nevelés teszi az embert"

(Gróf Brunszvik Teréz)

A nagy múltú gyermekintézmény hagyományaira és erkölcsi értékeire építve valósítjuk meg a mai kor elvárásainak megfelelő, hatékonyan működő gyermekközpontú nevelést. Nevelőtestületünk által preferált értékeket átszarmaztatjuk a nevelés folyamatába.

Valljuk azt, hogy minden ember egyszeri és megismételhetetlen. Születéskor mindenkiben ott van a potenciális lehetőség a csodára, vagyis arra, hogy elégedett, boldog emberként élje le életét.

A gyermek azzal a varázslatos képességgel rendelkezik, hogy változni, fejlődni, tanulni képes. A siker kulcsa az olyan pedagógiai gyakorlatban rejlik, ahol a fejlődés egész életen áttartó tanulási és szocializációs folyamattá válik. A nevelés szempontjából az alapozó, legfogékonyabb korszaka a gyermeknek az óvodáskor.

1.3 . Óvodánk

Óvodánkat, a gyermekközpontúság, a gyermeki személyiség értéként kezelése jellemzi.

Intézményünk óvó-védő szociális feladatának eleget tesz, legfontosabb elve a szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelmekben, játékban, kommunikációban és a mozgásban gazdag óvodai élet megteremtése.

Mindenkire egyformán kiterjedő megértéssel és szeretettel nyújtunk segítséget a gyermekeknek személyiségük harmonikus kibontakoztatásához. Olyan környezetet alakítunk ki, melyben a másság felé fordulás mindenki számára természetes. *A kiemelt figyelmet* igénylő gyermekek is elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben fejlődhetnek, élhetnek.

Nevelésünket árnyaltan, sokszínűen az egyéni és az életkori szükségleteket, különböző képességeket figyelembe véve szervezzük meg. Ezzel biztosítjuk azt a jogos elvárást, hogy minden gyermek egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni- sajátosságaihoz, saját fejlődési üteméhez mérten fejlődjenek. Egyéni, differenciált bánásmód segítségével alakítjuk ki a bensőséges kapcsolatot.

Éreztetjük a gyermekekkel, hogy itt gondoskodó felnőttek veszik körül őket, akikben társra, támaszra találnak. Társaikkal nyugodt, biztonságot sugárzó légkörben tudnak tevékenykedni, ahol egyéniségüket tiszteletben tartják.

Figyelembe vesszük a gyermekek és a szülők jogait, valamint a gyermekek, a szülők és a fenntartó elvárásait. Elismerjük a család elsődlegességét, fontosnak tartjuk a családokkal való együttműködést, a család segítségét, erősítését. A valós élet alkotó átélésére nevelünk. Közösségben közvetítjük a gyermekek felé igényesen az értékeket. Hagyjuk, hogy a szokások, szabályok beépülésével együtt éljük át az érés és a fejlődés folyamatát. Pozitív megnyilvánulásokra való odafigyeléssel és azok erősítésével alakítjuk a gyermekek viselkedését, formáljuk jellemüket. A nevelők személyes példamutatásán keresztül közvetítjük a helyes erkölcsi normákat, mert ez rendkívül fontos helyet foglal el értékrendszerünkben.

Biztosítjuk számukra a felhőtlen, boldog gyermekkort, mert:

“Csak boldog gyermekből lehet boldog felnőtt.”

(Kodály Zoltán)

Óvodánk koncepciójának, egyéni arculatának meghatározásánál a gyermekből indulunk ki. Abból, hogy mi a jó a gyermeknek, mire van szüksége, életteréhez mit biztosítunk.

A szocializáció három színterét emeltük ki.

A fejlődés elsődleges közegét a játékot, a szabad játékot, gyermek domináns tevékenységét, legelemibb szükségletét, mely készségfejlesztő, személyiségfejlesztő és számára leginkább örömet nyújt. Az anyanyelvi nevelést, a közösség mindennapjait átszövő érintkezés eszközt. A mozgást, mely harmóniája által az egész gyermeki személyiség alakulását befolyásolja.

Az óvoda dolgozói különösen megértők és segítőkészek a problémás életvitelű családokkal szemben, ahol a gyermekek hátrányos helyzetűek vagy veszélyeztetettek.

Az inklúzió emberközpontú megközelítés, amely ugyanakkora hangsúlyt fektet az érzelmi élet fejlesztésére, a szocializációra, mint a kognitív eredményekre. Elengedhetetlen feltétele a vezetői és testületi elkötelezettség és a szülőkkel, szakemberekkel való együttműködés. Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlat azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő egyének elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti.

Óvodánk biztosítja a sajátos nevelési igényű, valamint a különböző részképesség zavarral küzdő gyermekeknek azt a jogát, hogy elfogadásban részesüljenek és a többséggel együtt nevelődjenek, valamint, hogy állapotuknak megfelelő pedagógiai bánásmódban részesüljenek. Ennek biztosítékát abban látjuk, hogy óvodánkban a sajátos nevelésű igényű gyermek speciális szükségleteit, megfelelő fejlesztését az óvoda dolgozóinak attitűdje, az óvónők változatos nevelési, tanulási elvei és értékelési eljárásai, rugalmas tervezése, valamint pedagógiai és fejlesztő pedagógus munkája segíti.

1.4. Gyermekképünk:

A gyermek fejlődő személyiség, életkoronként, egyénenként változó testi-lelki szükségletekkel. A gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, úgy, hogy lehetőséget teremtsünk a gyermek számára az önfeledt boldog gyermekkor megélésére. Kedvük, igényeik szerint játszhasanak, térben és időben mozoghassanak, szabadon kifejezhessék magukat, legyenek vidámak, mindenre nyitottak, kiegyensúlyozott, játékban elmélyülő, kreatív, megfelelő önbizalommal rendelkező egyéniségek.

Figyelembe vesszük a genetikai adottságokat, a családi hátteret és az egyéb környezeti hatásokat.

Váljanak érzelmileg stabil, családszerető és tisztelő, társaikat, valamint a másságot is elfogadó, egymással együttműködő, szociálisan érett gyermekké.

Ismerjék a viselkedés alapvető szabályait, melyek által kialakulnak azok a magatartási formák, amelyek segítenek eligazodni a világban és a természeti környezet megóvásához, és megőrzéséhez vezetnek.

Rendelkezzenek a tanuláshoz szükséges képességekkel.

2. Óvodánk nevelési célja és feladatai

2.1. Óvodánk nevelési célja:

- A gyermeket individuális személyiségként ismerjük el, egyedi voltát tiszteletben tartjuk, biztosítjuk számára mindazon tevékenységeket, amelyekkel elősegítjük személyiségük szabad kibontakoztatását.
- Nagyfokú érzelmi biztonság megteremtésére törekszünk, amelyben a gyermek szabadon játszik, ahol képességei fejlesztése révén testi- lelki fejlettsége megfelelő szintet ér el az iskolai tanuláshoz.
- Olyan óvodai élet megszervezésére törekszünk, mely az alapkészségek fejlesztése által megalapozza és közvetíti a gyerek felé az alkalmazás képes tudást.

2.2. A nevelési célok megvalósulása érdekében nevelőmunkánk feladatai

2.2.1. Kiemelt feladatok

A célhoz tartozó feladatokban az alapvető érzelmi biztonságot nyújtó óvodai légkörben a gyermekek sokszínű és alapvető tevékenységi formáját, a **játékot** helyezzük előtérbe. Önkéntessége, kreativitása, szabadon választhatósága és örömet adó volta révén tartjuk indokoltnak, hogy nevelési koncepciónk elsődlegesen kiemelt és mindent átfogó kerete legyen. Az óvodás életkorban a játék az életkornak legmegfelelőbb személyiségfejlesztő, ezen belül készségfejlesztő lehetőség, egyúttal a gyermek legелеmibb szükséglete. A 3-tól 6-7 éves korú gyermek a játékkal tapasztal, tanul, jut örömhöz, sikerélményhez. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás és fejlesztés leghatékonyabb eszköze. A gyermek óvodában eltöltött idejének teljes egészét a játék tölti ki, minden cselekedetet akként él

meg. A tudáslapú társadalom által kívánt képességek csak a játékban és a játék által alakulnak ki, fejlődnek.

Kielégítjük a gyermek életszükségletéből fakadó **mozgásigényét**, elősegítjük a mozgáskedv kialakulását. A kisgyerek életkorának leginkább megfelelő tevékenységi formában, a mozgásban gyakorolhatja az életkorára megfelelő specifikus én-funkciókat: én-tudat, autonómia, kompetencia és kooperációra való alkalmasságot.

Fejlesztjük a környezettel való érintkezésnek, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközét az **anyanyelvet**, a szocializáció folyamatában. Az anyanyelvi nevelés áthatja az egész óvodai nevelést, benne foglaltatik minden gyermeki és gyermekre vonatkozó tevékenységben. A magyar nyelv, a helyes beszéd megtanítása is az elsődleges feladatokhoz tartozik. A beszéd és a nyelv általi kifejezés, a nyelvi kommunikáció minden tevékenységet átszö.

2.2.2. Az óvodai nevelés általános feladatai:

- a) Az egészséges életmód kialakítása;
- b) Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása;
- c) Az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

a) Az egészséges életmód kialakítása:

A megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása alapvető. Elősegítjük a gyermek testi fejlődését. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak, a testi szükségletek kielégítésének elsődleges szerepe van. A gondozási tevékenységeknek, az étkezés, testápolás, öltözködés, betegség megelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása váljon természetes igénnyé, épüljön be a gyermekek szokásrendszerébe.

A gyermekek testi képességeinek fejlődése során váljon harmonikussá mozgásuk, fokozódjon teherbíró képességük, fejlődjön fizikai erőnlétük, természetes mozgásterük, mozgásigényük kielégülést nyerjen. Az egészség védelme, óvása, megőrzése egészséges környezetet feltételez, melyben a szükségletekre alapozott értékek beépülnek.

Hangsúlyt fektetünk a természetszeretet kialakítására, *a környezettudatos magatartás megalapozására. Fontos azon életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek*

a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz.

b) Az érzelmi és erkölcsi nevelés és szocializáció:

A gyermek magatartásának érzelmi vezéreltsége miatt, biztonságos, derűs, kiegyensúlyozott, szereteteli légkör, *állandó értékrend* kialakítása alapvető feladat. Elősegítjük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és én-tudatának kialakulását, teret engedünk önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek.

Ápoljuk óvodánk hagyományait. Az erkölcsi nevelés fontossága, a szülőföldhöz való kötődés Óvodavédő Egyletünk alapszabályában is szerepel. Hozzásegítjük őket, hogy a szociális erkölcsi normák felfogásán, beépülésén keresztül kifejlődjenek a gyermekben az erkölcsi érzelmek, valamint megélik azokat, elfogadva, tiszteletben tartva a különbözőségeket. Alakítjuk az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség igényét, hogy kiélhesse természetes társas szükségleteit, úgy hogy az egyénnek helye legyen a közösségben.

Fontos a családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Óvodai nevelésünk szolgáljon mintául a családi élet szervezettségét tükröző otthoni rendnek, derűs nyugalomnak, melyben a gyermekek kézzel fogható bizonyítékot kapnak a szeretetről, az együvé tartozásról, a velük való törődésről. Így éljék át a szerepjátékban a családtagok egymáshoz való viszonyát, feladatát, az összetartozás érzését. Mindezt felerősítik *a közös élményeken alapuló tevékenységek*, az erős érzelmi töltésű óvodai, családdal kapcsolatos ünnepségek, valamint az élményként átélt mese üzenete, melyben megérik, hogy miért kell a jó szó és a szeretet.

Az óvoda *alkalmazottainak* viselkedése modell értékű. Az érzelmi támaszt nyújtó meleg nevelői attitűd az alapja a pedagógiai munkánknak. *A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az óvoda együttműködik a megfelelő szakemberekkel.*

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek lehetőséget kell teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

c.) Az anyanyelvi, - az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelv fejlesztése az óvodai nevelő tevékenység egész folyamatában

megvalósítandó feladat. A kommunikáció formáinak alakítása a helyes mintaadás, a beszédkedv fenntartása, az anyanyelv megbecsülése és szeretete - kiemelt jelentőségű feladatunk.

Az értelmi fejlesztést, nevelést, érzelem nyilvánította, játékos, mozgásos tevékenységeken keresztül valósítjuk meg. Az észlelés és finommozgásos funkciók magas szintű működését sokoldalú érzékszervi megtapasztalással kell elősegíteni. Érdeklődésükre, kíváncsiságukra, élményeikre, mint életkori sajátosságokra építve feladatunk változatos tevékenységet biztosítani, így tapasztalatot szereztetni természeti, társadalmi környezetünkről.

Rendszerezük ismereteiket, tapasztalataikat, fejlesztjük értelmi képességüket, kreativitásukat, hogy alkalmassá váljanak az iskolai életre. Egyéni, differenciált bánásmód segíti a gyermeket, hogy a maga képességei szerint leginkább tudjon kibontakozni, fejlődni.

2.2.3. Speciális feladatok:

- a) Óvoda-iskola átmenet;
- b) Az inklúzív pedagógia, differenciálás, integráció;
- c) A játék, az érzelmi és erkölcsi nevelés kérdéskörei.

a) Óvoda-iskola átmenet:

A kisgyermek többsége az óvodáskor végére, 6-7 éves korra érett lesz az iskolai élet megkezdéséhez. Lassan óvodásból iskolaiéretté válik. A rugalmas beiskolázás lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolakezdéshez és a későbbi sikeres iskolai munkához testi-lelki és szociális érettség szükséges. Az óvoda feladata közvetlenül elősegíteni a gyermek iskolai közösségbe történő beilleszkedéséhez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda vállalása, hogy az óvodás gyereket az iskolára alkalmassá teszi. A család kötelessége, hogy gyermekét az iskolára késszé tegye.

Az óvoda-iskola átmenet könnyítésének tehát a differenciálás az útja, mind az óvodában, mind az iskolában, amiben „benne van” a másság jelenlétének természetessége, annak kezelni tudása, sajátosságainak elfogadása és az egyénhez igazított fejlesztése. Tehát: a fejlesztésnek ez a felfogása egyszerre érvényesíti az iskolára felkészítést, az iskolába fogadást, az inkluzivitást és az integrációt.

Mivel mindkét intézmény nevelési folyamatának részét képezi az átmenet kérdésköre, ezért

nem külön-külön kell kezelni, orvosolni ezt a feladatot. Egymásra épülő, egységes szakmai programot kell kialakítani a gyerekek egészséges, harmonikus, folyamatos személyiségfejlődése, fejlesztése érdekében.

Ha óvodapedagógusként-tanítóként egyféleképpen gondolkodunk a gyermekekről – elfogadjuk, hogy a saját képességeinek megfelelő ütemben kell haladnia, életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő ismeretet kell kapnia saját tanulási útján – akkor a váltás óvoda és iskola között a gyermek számára nem lehet trauma, hiszen a környezete ugyan megváltozott, de a pedagógiai légkör, a tanulás módja nem lesz ismeretlen a számára.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvoda nagycsoportjában naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

b) Inkluzív pedagógia, - differenciálás, integráció:

Az integráció, az inkluzív pedagógiai gyakorlat azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő egyének elfogadását és a többséggel történő együttélését - oktatási intézményben együttnevelését - jelenti.

Az inkluzív pedagógia az, ami valódi alapját képezi óvodánkban az együttélésnek. Az inkluzív pedagógiában nem a felzárkóztatás a cél, hanem, hogy a gyermek a saját szintjének maximumára jusson el.

A sajátos nevelést igénylő gyermek teljes értékű ember, joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben növekedhessen. Ez a felnőtt- és gyerekközösségtől nagyfokú toleranciát, odafordulást és felkészültséget kíván. Célunk, hogy a gyerekek elfogadják a sajátos bánásmódot, igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes legyen számukra. Ehhez a felnőtt viselkedése a megfelelő modell, mert ez válik a gyermek számára természetes viselkedésmóddá.

A részképesség zavarral küszködő gyermekeknek biztosítjuk azt a jogát, hogy állapotuknak megfelelő pedagógiai bánásmódban részesüljenek. Óvodánkban a lemaradást mutató gyermekek speciális szükségleteit, megfelelő fejlesztését logopédiai szakember és a fejlesztő pedagógus segítségével biztosítjuk.

Differenciálás tehát azt jelenti, hogy a személyiség a saját útját bejárva képes fejlődni.

Az egyes gyerekek között vannak kiugróan jó képességűek (ők sem feltétlenül minden területen azok), vannak nehezen nevelhetők, vannak más kultúrában élők, és vannak sajátos nevelési igényűek. Az integráció az inklúzív pedagógiai gyakorlat azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő egyének elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti. Érvényesítse az egyéni bánásmód elvét. Működjön együtt segítő szakemberekkel.

c) A játék, az érzelmi és erkölcsi nevelés kérdéskörei:

Az érzelmi és erkölcsi nevelés háttérbe szorult a társadalmi, az értékrendi és az érzelmi változások hatása miatt. Az érzelmi és erkölcsi nevelésnek komoly hangsúlyt kell kapnia, mert ez alapozza meg a személyiség szocializációját. Segíti a családoknak az értékek mentén történő nevelésben, kapaszkodót nyújt a kusza világban. A megalapozott óvodai szokásrend - amely értékrendhez vezet, olyan biztonság, amely támpontot ad a mindennapokban, s amely értelmes célokkal tölti meg azokat.

Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják. Ezért fontos, hogy a más gyermekkel és felnőttekkel való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények érjék. Nevelési cél, hogy a gyermek az óvodapedagógusokban és az óvodában, dolgozóiban társra, ha kell, természetes támaszra találjon. A játék és az érzelmi, erkölcsi nevelés tapasztalási, élményszerzési lehetőségek forrása. Az óvodáskorú gyermek érzelmileg vezérelt, erkölcsi érzéke megjelenik a játékban, életében, tevékenységeiben uralkodó szerepet kapnak az érzelmek.

Az érzelmi nevelés fontossága és előtérbe helyezése különösen jelentős, hiszen az emberi lét alapja a tudás, amelynek segítségével képes érzelmeit kifejezni. Az erkölcsi érzék fejlődését az érzelmek biztonsága teremti meg.

2.3. Nevelési elveink:

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg, ezért gyermeki jogait, méltóságát tiszteletben tartjuk.

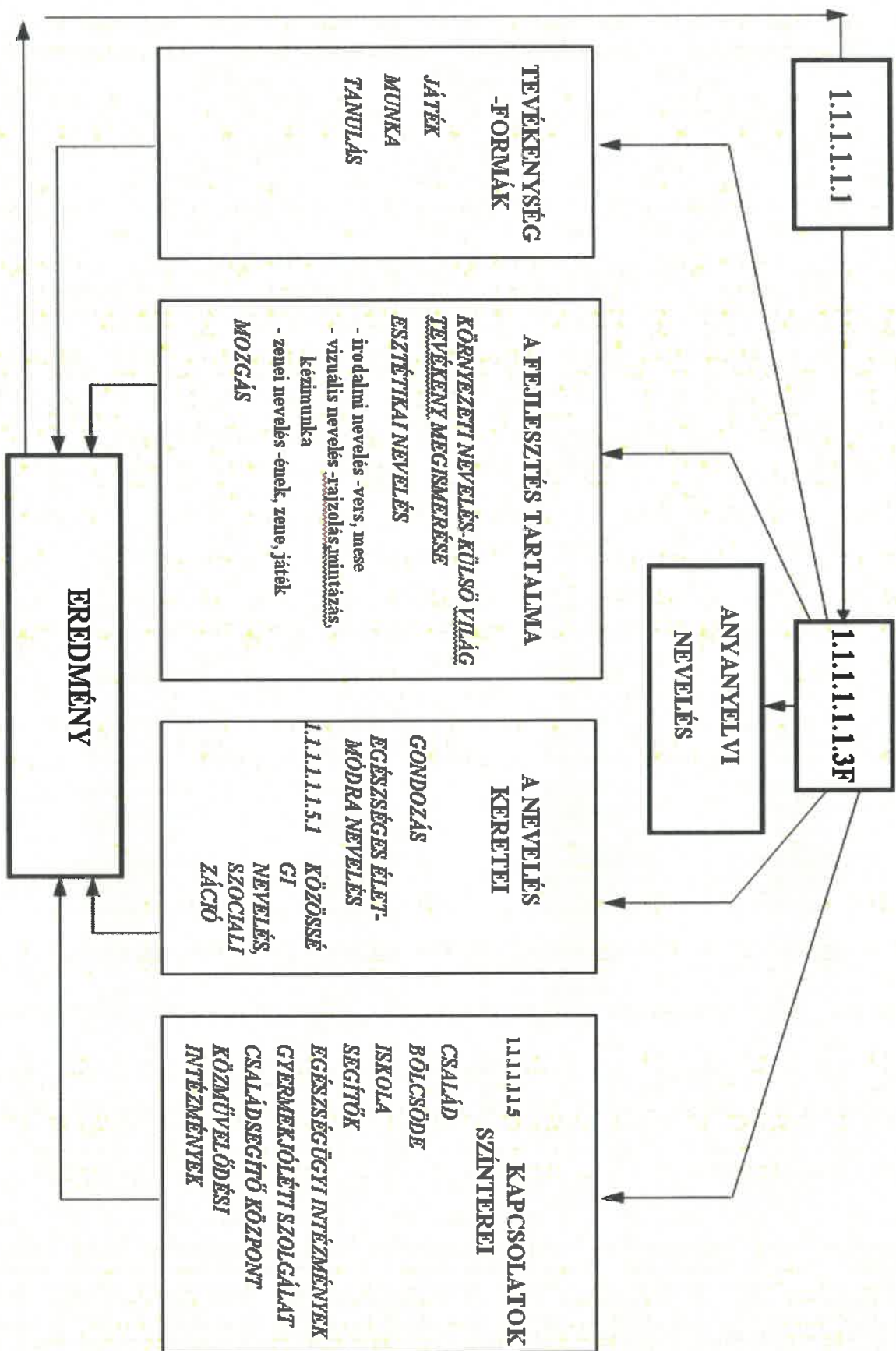
Óvodánk pedagógiai klímájára jellemző, hogy közösen megfogalmazott és elfogadott általános érvényű szabályzók betartásával, egy olyan belső szokásrendszert alakítunk ki, amely derűs összhangot, biztonságot áraszt, melyben az erkölcsi nevelés elnyeri méltó helyét a nevelés folyamatában.

- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, amely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.
- Óvodás életkorban a gyermek legelemibb pszichikus szükséglete, létformája a játék. Ebből következően a gyermek napi hét-kilenc órányi játékszükségletét ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját a gyermek életében. A játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, örömhöz, sikerélményhez jut. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.
- A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során a gyermek megéli a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok, kialakulásához vezet.
- A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket éljen át, és természetes kíváncsiságát kielégítse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.
- Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak. A nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.
- Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhessen meg azokat az élményeket, amelyek felkeltik és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömének az átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Ennek alapja az, hogy a gyermek

érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.

- A gyermek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.
- Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, kiemelt jelentősége van, mert a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek is a tartalmát képezi.
- A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják sajátos bánásmódot, igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Az óvodának olyan pedagógiai környezetet kell kialakítania, ahol a másság felé fordulás mindenki számára természetessé válik.
- Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják, ezért fontos, hogy a többi gyermekkel és a felnőttekkel való kapcsolataiban pozitív, kedvező hatások, élmények érhék. Nevelési cél, hogy a gyermek az óvodapedagógusokban és az óvodában, dolgozóiban társra, ha kell, természetes támaszra találjon.
- A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek találja meg helyét a közösségben. Nevelési cél, hogy igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor – ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodnak hozzá. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.
- A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer, amely segíti őt abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassa. A szokásrendszeren és az együttélésekből fakadó interakciókon keresztül fejlődik a normarendszere, amely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja s egyben a felnőtté válás feltétele is.

- Jelentős alapvetés a megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása. Nevelési cél az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása a gyermek számára. A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások megalapozásában fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkának. A felfokozott mozgásigény a gyermek életkori sajátossága, kielégítése az óvodapedagógus feladata.
- A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt, anélkül, hogy kárt tenne benne. Nevelési cél, hogy az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedését megalapozzuk. Ebben a folyamatban a gyermeket körülvevő felnőttek (szülő, pedagógus, dajka) példája elengedhetetlen.
- A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a családjában. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák megkönnyítik a gyermek beilleszkedését az óvodai közösségbe. Ezért nagyon fontos a családok nevelési szokásainak a megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Nevelési cél a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. Az óvodapedagógusok napi kapcsolatban állnak a szülőkkel, így az együttnevelés, együttműködés érdekében megvalósul a folyamatos párbeszéd feltételrendszere. Nevelési cél, hogy iskolába lépéskor a gyermekek alkalmazkodni tudjanak az iskolai élethez.

II. fejezet: Az óvodai nevelés tartalma

1. A nevelés tartalma

1.1. Anyanyelvi nevelés

A nyelvi kommunikációs nevelés az óvodai nevelés összes tevékenységformáját átható és átszövő feladatrendszer, amelyet a nevelés teljes folyamatában kell megvalósítani.

Ezért kap nagy hangsúlyt óvodai életünkben, és kezeljük kiemelt feladatként az anyanyelvi nevelést.

Célja: Válgják a beszéd a gyermekek környezettel való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé. Az anyanyelvi nevelés segítse elő a gyermekek közötti kommunikációt.

Feladatok

Az óvónő:

- Tudatosan figyelje, fejlessze a gyermek kommunikációs készségét, alakítsa ki a nyelvi érintkezés alapvető formáit, alapozza meg az iskolához szükséges képességeket.
- Az óvónő legyen modell, beszéde legyen követésre méltó, kifogástalan, egyszerű, de változatos, szemléletes.
- Teremtsen kapcsolatot a beszéd, a szemléltetés és a cselekvés között.
- Nyelvi kommunikációs zavarral küszködő gyerekek esetében segítse elő a felzárkóztatást.
- Vegye igénybe a logopédus segítségét.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek beszédének fejlődését, és fokozatosan bővítse szókincsüket és építsen meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire.
- Kérdéseivel a gyermekek gondolkodását fejlessze, és ösztönözze beszédre őket.
- Alkalmazza az anyanyelvi játékokat.
- A gyermekcsoportnak nyújtson lehetőséget a közös beszélgetésre, folyamatosságát a beszélgetés fonalának továbbfűzésével biztosítsa.
- Tartsa fenn a gyermekek beszédkedvét, türelemmel hallgassa meg őket.
- Alakítsa ki a gyermekekben a beszédfigyelmet.

Tevékenységek a helyi nevelési célkitűzéseink eléréséhez

A gyermek:

- A gyermek a társas kapcsolatok során kommunikatív viszonyba kerül társaival, közli gondolatait, tapasztalatait, ötleteit.
- Elsajátítja a kérdés a válaszadás, a közlés, a magyarázat, a felszólítás, a kérés stb. nyelvi formáit.
- Szívesen tesz fel kérdéseket.
- Beszédében a verbális és nem verbális közlésformák egyszerre jelennek meg.
- Gyakorolja a helyes kiejtést, azaz a pontos magyar beszédhangképzést. Helyes hangsúlyozással kiemeli a lényegét.
- Figyelmével beszélgetőtársát megtiszteli. Feldolgozza a látási, hallási és motoros információkat. A kommunikáló társ szándékát és viselkedését megérti.
- Megismeri fokozatosan a gondolatközlés szabályos szóbeli formáit.
- Segítséggel legyőzi beszédgátlását.
- Szórakoztató, beszédaktivitást serkentő nyelvi játékokat gyakorol, melynek során beszédképességének egy-egy részterülete fejlődik.
- Párbeszédet kezdeményez, ill. folytat társaival és a felnőttekkel.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az egészségesen, az elvártan megfelelően fejlődő gyermekek óvodáskor végére: Bátran beszélnek. Gondolataikat összefüggően fejezik ki, aktívan használják a tapasztalatuk során bővült szókincsüket. Alkalmazzák az elemi grammatikai szabályokat. Beszédüket gazdag metakommunikációs elemekkel kísérik. Páros és csoportos helyzetekben megfelelő viselkedési formákkal és beszédfordulatokkal teremtenek kapcsolatokat. Minden beszédhangot tisztán ejtenek. Beszédfigyelmük többnyire kialakul. A névmásokat, névutókat, az igemódokat és jövőidejű igekötőket helyesen használják. Tudnak mesélni. Az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel és megfelelő tempóban beszélnek.

A halló gyermeki közösség, a hangos beszéd, a gazdag nyelvi környezet állandó jelenléte optimális alap ahhoz, hogy a hallássérült gyermek beszédfejlődése erősödjék, és tovább fejlődjék. A halló társak nyújtotta jó beszédpélda további előmozdítója a beszéd fejlődésének. A hallássérülés elsődleges hatásaként a nyelvfejlődési elmaradás említhető, így az óvoda a terület fejlődéséhez nyújthat optimális talajt. Az óvodapedagógus akkor tudja biztosítani a

hallássérült gyermek számára a fejlesztő nyelvi környezetet, ha a gyermek nyelvi szintjét megerősíti, hiányos közléseit kiegészíti, és sokat beszél hozzá ugyanúgy, mint a halló gyerekekkel.

Módszertani alapelvek

- A nyelvi kommunikációs nevelés a szülői ház és az óvodai nevelés együttes hatására alakul.
- Az anyanyelvi nevelés eredményessége érdekében a gyermek legyen részese a mindennapok eseményeinek.
- A gyermek és a megismerendő tárgyi valóság között szubjektív viszonyt kell teremteni.
- Legyen sok beszédre készítő cselekvés, mozgás, változás, érték a gyermekeket új meg új ingerek.
- Az óvónő közléseiben a verbális és a nem verbális megnyilvánulások legyenek egyértelműek, mert a gyermekek az érzelmek megnyilvánulásának elsődleges szerepet tulajdonítanak.
- A felnőttek példamutató beszéde modell a gyermekek számára.

Az anyanyelvi nevelés kapcsolata más nevelési területekkel

Az anyanyelvi nevelés az egész óvodai nevelőmunka minden területét áthatja, a nevelési feladatok minden mozzanatában jelen van. Az anyanyelv megalapozza, fejleszti, megerősíti a különböző foglalkozási ágak keretében szerzett ismereteket, és a gyermek gondolkodásának folyamatos fejlődése egyben visszahat az anyanyelv sokszínűségére.

1.2. Tevékenységformák

1.2.1. Játék

A gyermek a játékában él és fejlődik. A játék a szocializáció színtere, a gyermek fő tevékenységi formája. Ezért választottuk óvodánk egyik kiemelt feladatának, és nagy hangsúlyt fektetünk ennek a tevékenységformának nevelésünkben.

Cél: Válgják a játék a gyermek elsődleges személyiségfejlesztő eszközévé.

Feladatok

Az óvónő:

- A szabad játék biztosítása óvodánkban kiemelt feladat.
- Biztosítson a *különböző játékformákra, játékos tevékenységekre*, nyugodt, derűs, barátságos légkört, *élményszerzési lehetőséget* az épületben és a szabadban *egyaránt*.
- Teremtse meg a szabad játék *túlsúlyának érvényesülését*. Tudatos jelenléte biztosítsa az *élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását*.
- Segítse elő, hogy a gyermekek fantáziája, hangulataik, érzelmeik szabadon nyilvánuljanak meg a játékukban.
- Biztosítsa a játékeszközöket, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik, esztétikus, motiváló fejlesztő hatással.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek játékát, elképzeléseiket, gondolatmenetüket, érzelmi hangulatukat, állapotukat, a játszó csoportok szerveződését. Mindezek birtokában kövesse nyomon a gyermekek fejlődésének ütemét.
- Vegye figyelembe a fejlődés egyéni sajátosságait. *Magatartása legyen támogató, serkentő, ösztönző*.
- A játékirányításban adjon ötleteket, de ne avatkozzon be a játék folyamatába, ne osszon szerepeket.
- A tartósan magányos gyerekekkel kezdeményezzen játékot, majd vonjon be társakat és csendesen vonuljon háttérbe.
- A kialakult konfliktushelyzet megoldásában csak külső szemlélőként legyen jelen, ha szükséges segítse értő módon feldolgozni a gyermekeknek a problémát.
- Legyen mindig megértő, de nem elnéző.

Tevékenységek a helyi nevelési célkitűzéseink eléréséhez

A gyermek:

- A játék a gyermek legelemibb szükséglete.
- Mindenről tapasztalatot szerez. Tevékenységei során, ha kellemes érzés tölti el, az olyan megerősítő hatású, hogy további cselekvésre készíti. Így folyton gondolkodik, folyton tanul, folyton játszik.
- Fantáziája segítségével értelmi mozgékonyagra tesz szert, képzelődésbe, cselekvésbe átfordítva próbálja benyomásait rendezni. Játékelmény átélése közben tájékozódik, kreativitása fejlődik.
- A játék nyelvén szimbólumok segítségével jeleníti meg a lényegét. A tárgyakat, jelenségeket, személyeket behelyettesíti az általa kitalált dolgokkal. Jelképesen formálja meg őket. A szimbolikus játék az óvodáskor igazi játéka.
- Ha játékába nem avatkoznak be feleslegesen, megtanulja a társas érintkezéshez, együttműködéshez szükséges szabályokat, a konfliktusok kezelését és ezek gyakorlása során alakul reális „én” képe.
- A gyakorló játékában az érzékszervek funkcióit próbálgatja, különösen, ha valami új dologgal ismerkedik meg.
- Domináns tevékenysége a szerepjáték. Ebben élményeit sajátos körülmények között újraalkotja önként felvett szerepekben, mely az általa teremtet világban játszódik.
- Megszervezi a játékot, megválasztja a témát, szerepeket vállal, életre kelti a szereplők közti viszonyokat. Kiválasztja az eszközöket, kialakítja a játékhelyzeteket.
- Konfliktusokat old meg, tanulja a helyes magatartás alapvető normáit.
- Szabályjátéka általában spontán jellegű. A szabályok felnőtt jelenléte nélkül ugyan meglehetősen labilisak, de már alkotja, elfogadja és betartja azokat.
- Alkotó, konstruáló játékának legegyszerűbb formája az építő játék, melyet saját elgondolása szerint valósít meg.
- Konstruál, barkácsol különböző anyagokból saját elgondolása alapján. Először pusztán az alkotás örömeért, később játékához készít eszközöket.
- Dramatizál, saját elgondolása alapján adja vissza a hozzá közel álló események történetek, mesék cselekményét. Bábjátékban közvetlenül megnyilvánul.

- Játsszik régmúltat idéző népi játékokat és a modern idők elektronikus, modellező illetve computeres játékait is.
- Játéka során a gyermek kilép az „én” központúságból és felébred érdeklődése mások iránt. Gyakorolja, elfogadja, megérti a viselkedési szabályokat.
- A játékot kísérő érzelmek által felébresztett közlési vágy során kommunikál, kifejezi magát, kapcsolatot létesít, kreatívan együttműködik társaival.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A játék a gyermek önmegvalósításának, érzelmeinek, vágyainak lelkiállapotának, ön kifejezésének fejlettségének legnagyobb mutatója.

Ha a gyermekek a vártnak megfelelően fejlődnek, akkor:

Megtervezik a játékot, kiválasztják az eszközöket, szerepeket, betartják a szabályokat. Elmélyülten és tartósan együtt tudnak játszani, akár több napon át is. Barátságok alakulnak ki. Elfogadják, megértik játszótársaik elgondolásait. A barkácsolás, a szerepjáték és a bábozás természetes eszköze lesz a játékuknak. Meséket, történeteket báboznak el. Igényesek, egyéni ötletek alapján hozzák létre alkotásaikat. Örömmel játszanak ügyességet és szellemi erőfeszítést, igénylő szabályjátékot. Bonyolultabb szabályjátékok megtanulására is képesek, amit nagy örömmel játszanak. Egymást figyelmeztetik a szabályok betartására. Játékuiban az egészséges versengés is jelen van. Ha szükséges le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről.

Módszertani alapelvek

- A játék önkéntes és szabad tevékenység, külső kényszerítés nélkül jöhet csak létre.
- A gyermek a játékeszközöket szabadon birtokolhassa, kiválasztásakor legyen lehetősége nézelődni, töprengeni, válogatni.
- A tárgyakat kreatívan átrendezhesse.
- A játékban nem a végeredmény a fontos, hanem a folyamat és az azt kísérő érzés, élmény, maga a cselekvés.
- A játék valóságszerű, de nem valóságos. Véletlen képzettársításokon alapszik. A gyermek számára összemosódik a valóságos és az elképzelhető.
- A játék izgalmát sokszor a kockázata, kiszámíthatatlansága is adja. A gyermek szabadon meri kipróbálni önmagát.

- Önállóan választhasson társakat játékához.
- A játékban mindennek oka, rendje, helye van a gyermek számára, ha ez látszólag rendetlenségnek is tűnik.
- A fejlődés tempója eltérő lehet, a fejlődési szakaszok egymásutániséga viszont állandó.

Kapcsolata más területekkel

- A **testneveléssel**, mert fejlődik, biztosabbá válik a gyermek mozgása. Nagymozgásaik pontosabbá, rendezettebbé válnak, fejlődik finommozgásuk, kézügyességük.
- A **vizuális** neveléssel, mert alakul a forma a nagyság és a térérzékelésük.
- Az **ének** foglalkozásokon a dalos játékok közös élménye fejleszti a társas kapcsolatok alakulását.
- Az **anyanyelvi** neveléssel, mert az átélt játékörömök a gyerekeket érzéseik és gondolataik, kifejezésére bírja, serkenti beszédkedvüket, fejleszti kommunikációs készségüket.
- A **környezeti** neveléssel, mert a gyermekek a játék folyamán ismerkednek a természeti, társadalmi környezettel, matematikai fogalmakkal, így hatással van a gyermek értelmi képességeinek fejlődésére.

1.2.2. Munka

Cél: A gyermek tevékenységi vágyán keresztül a személyiség fejlesztése játékkal és *tapasztalással*. Érezze a jól végzett munka örömét, becsülje más munkáját, tegyen szert ismeretekre és készségekre.

Feladatok

Óvónő:

- Szervezzen tudatosan, használja ki, hogy a tevékenységek során a gyermeknek lehetősége nyílik a tapasztalatszerzésre és a környezet megismerésére.
- Ellenőrizze a munkatevékenységeket folyamatos konkrét, reális gyermek személyiséghez mért értékeléssel.

- Életkornak megfelelő feladatokat adjon, ne legyen megerőltető.
- Fokozatosan vezesse be a gyereket a munkába, biztassa az állandóságát és folyamatosságát.
- Alakítsa a munkakészséget és szokásokat.
- Hívja fel a szülők figyelmét a türelemre és a munka pozitív értékelésének fontosságára.

Tevékenységek a helyi nevelési célkitűzéseink eléréséhez

A gyermek:

- A gyermekben alakulnak a munkavégzéshez szükséges attitűdök és készségek, képességek (pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság).
- A gyermek önként vállal aktív játékos tevékenységeket.
- Először csak önmagáért végez munkát (önkiszolgálás, gondozási feladatok stb.).
- Másokért végzett munkafeladatok során átéli a közösségért való tevékenykedés örömeit, ami a normák kialakulásához vezet (napos rendszer, segítség társainak).
- Alkalomszerű munkát teljesít.
- Növény- és állatgondozási feladatokat lát el. Az állatok gondozásában segítenek az óvónőnek.
- Közreműködnek a kerti munkákban.
- Folyamatosan gondozzák az élősarok növényeit.
- Segítenek a madarak etetésében.
- Terméseket, magvakat, növényeket gyűjtenek, ezeket meghatározott rend szerint rendezik el, osztályozzák az élősarokban.
- Részt vesznek a rügyeztetés, csiráztatás, palántázás előkészítésében.
- A magukkal kapcsolatos és másokért végzett munkát örömmel végzik, ennek során megtanulja elismerni saját és mások munkáját.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Ha a gyermekek a vártnak megfelelően fejlődnek, akkor:

- Önmagukkal kapcsolatos munkát elvégzik. Megterítenek maguknak, elpakolnak maguk után. Kis segítséggel önállóan öltözködnek, vetkőznek.
- Naposi munkát végeznek, melynek feltétele a munkafolyamat készség szinten való

ismerete. Önállóan terítenek étkezéshez. Étkezés után leszedik az asztalt, összerakják a terítőt és helyére teszik. Összesöprik a morzsákat. Közreműködnek a foglalkozásokhoz szükséges eszközök kiosztásában, összeszedésében.

- Alkalomszerű munkát teljesítenek. Csoportszobát átrendezik. Játékszerek kisebb hibáit kijavítják. Segítséget nyújtanak a kisebbeknek. Az óvónő egyéb megbízatásainak eleget tesznek. Segítenek az ágyazásnál. Gyűjtőmunkát végeznek az óvónő kérésére. Hívogatnak.
- Növény és állatgondozási feladatokat látnak el. Állatok növények gondozásában segítenek az óvónőnek. Részt vesznek a kerti munkában.
- Terméseket, magvakat, növényeket gyűjtenek, ezeket meghatározott rend szerint rendezik el, osztályozzák az élősarokban.

Módszertani alapelvek

- A munkafajták fokozatosan kerüljenek bevezetésre.
- A munkának és a játéknak megegyező sajátosságai vannak.
- A jó munka végzéséhez pozitív viszonyulás szükséges.
- A gyermek munkájának célját és eredményét értékelni kell!
- A kedvvel végzett munka hatására a munkavégzés készségei és szokásai alakulnak.
- Legyen munkaigényes.

A munka kapcsolata más nevelési területekkel

- A munkára nevelés szoros kapcsolatban van a **közösségi** neveléssel, **gondozással**, **környezeti** neveléssel és a **játékkal**.
- A közösségi tulajdonságok különösen jól fejleszthetők az ajándékkészítéssel, másoknak nyújtott segítségadással.
- Az önmagukért végzett munka gyakorlása (mosdás, öltözködés, fogmosás) lehetőséget nyújt a gondozási feladatok megoldására.
- A munkafeladatokat megjelenítik a játékban - és ott gyakorolják, tökéletesítik tovább. A játék és a munka összefonódása mindkét tevékenységet gazdagítja, színezi és a nevelési hatások elérését, így jobban biztosítja.

1.2.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél: Az óvodás gyermek kompetenciájának fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek, készségek kialakítása, fejlesztése, magatartásformálás, tapasztalatszerzés, amely a teljes személyiségfejlesztést támogatja.

Feladatok**Az óvónő:**

- Teremtse meg az ismeretszerzés, a tanulást támogató környezet, a felfedezés, a cselekvéses tanulás lehetőségét.
- Támogassa, hogy a gyermek a játékban, művészetekben, az alkotó munkán, saját tevékenységén keresztül szerezzék meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére.
- A gyermek önkéntelen figyelmére, cselekvő aktivitására, utánpótlási hajlamára, megismerési vágyára, érzelmi kötődésére támaszkodva irányítsa a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát,
- Tájékozódjon a gyermekek spontán ismeretéről, építsen ezekre.
- Teremtse problémaszituációkat, melyek a gyermekeket szellemi aktivitásra ösztönzik, kreativitását elősegíti.
- A tanulás épüljön be a gyermek egésznapos tevékenységébe
- Folyamatát szervezze kötött vagy kötetlen formában.
- A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.

Szervezett tanulás helye a napirendben

Életkor	Kötött	Kötetlen	kötetlen
3-4	Mozgás	Verselés, mesélés Rajzolás, mintázás, kézimunka éneke, zene, énekes játék Környező világ tevékeny megismerése	
4-5	Mozgás	Verselés, mesélés Rajzolás, mintázás, kézimunka,	Külső világ tevékeny megismerése Éneke, zene, énekes játék, gyermek-tánc
5-6	Mozgás	Verselés, mesélés, Rajzolás, mintázás, kézimunka	Külső világ tevékeny megismerése Éneke, zene, énekes játék,gy.-tánc

Tevékenységek a helyi nevelési célkitűzéseink eléréséhez

A gyermek:

- Tapasztalatokat szerez közvetlen társadalmi és természeti környezetéről.
- Megtanulja azokat a magatartásformákat, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat, melyek ebben az életkorban kívánatosak.
- Önmaga lehetőségeihez képest fejlődik.
- Miközben tanul fejleszti észlelését, megfigyelőképességét, szándékos figyelmét, emlékezetét, beszédét, gondolkodását, gazdagítja fantáziáját, képessé válik problémák felismerésére, megoldására, kreativitása erősödik.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az egészségesen, az elvártan megfelelően fejlődő gyermekek óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen állnak az iskolába lépésre, rendelkeznek a tanuláshoz szükséges alapkészségekkel. Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik. Megjelenik a szándékos emlékezeti bevézés, felidézés. Megnő a megőrzés időtartama. Megjelenik a szándékos figyelem, az elemi fogalmi gondolkodásuk kialakulóban van.

Készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására. Képesek az együttműködésre, kapcsolatteremtésre. Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni.

Feladattudatuk kialakulóban van, a feladattartásban és elvégzésében egyre eredményesebbek.

Módszertani alapelvek

- A tanulás alapja az óvónő és a gyermek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége.
- A tanulás a játék motivációs bázisára épül és mindvégig játékos jellegű marad.
- A gyermek érdeklődését, kitartását a játékos feladatmegoldások fokozzák, lehetővé teszik gondolkodásuk fejlődését.
- A tanulás irányítása a gyermek folyamatos megfigyelésére és érdeklődésére épül.
- Tanulás közben fejlődik a gyermek önállósága, kitartása, kreativitása, önbizalma.

Az óvodánkban a tanulás, mint gyermeki tevékenység, a nevelési területeken keresztül valósul meg.

1.3. A fejlesztés tartalma

1.3.1. Külső világ tevékeny megismerése

Cél: Lehetőséget teremteni arra, hogy a gyermek érdeklődése, aktivitása során tapasztalatot szerezzen természeti és társadalmi környezetről és annak formai, mennyiségi, téri viszonyairól.

Feladatok

Az óvónő:

- Keltse fel a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát és megismerési vágyát.
- Tegye lehetővé a környezet tevékeny megismerését a megfelelő helyzetek, eszközök megteremtésével.
- Biztosítsa a minél több érzékszervvel való tapasztalatot és ismeretszerzési, valamint megfigyelési lehetőségeket.
- Állítsa a gyerekeket problémahelyzetek elé.
- Alakítson ki olyan képességeket a gyermekben, melyek segítik őket az ember kultúrájának és környezetének megértéséhez.
- Ismertesse meg a gyerekeket elemi, ok-okozati összefüggésekkel a logikus gondolkodás megalapozása érdekében.
- Az óvónő biztosítsa a pozitív érzelmi kötődést szülőföldünkhöz, ismertesse meg népünk hagyományait, az ünnepekhez kapcsolódó népszokásokat.
- Teremtsen alkalmat a gyermekeknek arra, hogy közvetlen módon találkozzanak a természetvédelemmel, mutasson példát erre.
- Nyújtson matematikai tapasztalatokat a környezet megismerése során.
- Tapasztaltassa meg a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, kortárs kapcsolataiban és a környezet alakításában.

Tevékenységek a helyi nevelési célkitűzéseink megvalósításához

A gyermek:

- Természetes napi szituációkban, korai tapasztalataira építve megfigyeli a körülötte

- levő világot, ennek tulajdonságait, valamint mennyiségi viszonyait, térbeli formáit.
- Kérdez és kérdéseire logikus magyarázatot vár.
 - Tapasztalatot szerez, utánzással, mintakövetéssel spontán, vagy irányított megfigyelés alapján.
 - Keresi, kedveli, szívesen megoldja a problémahelyzeteket, ami logikus gondolkodásra készíti.
 - Játékidőben és tervezett foglalkozás keretében felfedezi, hogy a tárgyak, személyek, mennyiségek összehasonlíthatók, megszámlálhatók, szétválogathatók. Érzékeli a tárgyak tulajdonságait, megfigyeli, rendezi, összehasonlítja kiterjedéseiket, elemi ítéleteket fogalmaz meg. Tapasztalatokat szerez a geometria köréből. Matematikai tartalmú tapasztalatait tevékenységeiben alkalmazza.
 - Felfedezi a formákat, a tér alakíthatóságát, tájékozódik térben, síkban, tükörben. Mindez hozzájárul a külvilágról szerzett tapasztalataik feldolgozásához.
 - Kihasználva a természet adta lehetőségeket sétán, kirándulások alkalmával testközelbe kerül közvetlen környezetével, majd beleavatkozik változtatásába is (kerti munka, virágültetés stb.).
 - Mindennapi megfigyelésére alkalmat nyújt az élősarok gondozása, ápolása.
 - Érzékeli a természetvédelem fontosságát és egészséges életmódjának kialakítását (Föld napja, papírgyűjtés stb.).
 - Részt vesz a foglalkozásokon, formálja és gyakorolja a megszerzett tudását.
 - A felfedezések során élményekhez jut, megtanulja a környezete védelmét.
 - Az óvoda és a lakóhely környékének alapos megismertetése, helyi hagyományok, szokások, családi és tárgyi kultúra értékeinek megismertetése, megszerettetése, védelme /az óvoda udvarán található növények és állatok megfigyelése, évszakonkénti tevékenységek pl. komposztálás, kiskert-gondozás stb./.
 - Tágabb környezetünk megismertetése séták, kirándulások során (A szülőföld és lakóhelyünk megismertetése, helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozása élménye által a nemzeti kultúra értékeinek családi és társadalmi kultúra értékeinek megismertetése, védelme.)
 -
 - A környezet tudatos magatartás alakítása a fenntartható fejlődés érdekében.
 - Gyakoroltatjuk azt a helyes magatartásformát, ahogyan a természetben viselkednünk

kell a séták, kirándulások illetve a mindennapok során.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Ha a gyermekek a vártak megfelelően fejlődnek, akkor:

- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- Ismerik lakásuk címét, szüleik nevét és foglalkozását.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeit.
- Tudják az elemi közlekedési szabályokat, a közlekedési eszközök neveit, csoportosítják a vízen, a szárazföldön és a levegőben közlekedőket.
- Felismerik a napszakokat, az évszakok jellegzetes időjárását, az időjárás és az öltözködés összefüggéseit.
- Helyesen használják a növények és az állatok neveit, tudják a növények fogyasztásával kapcsolatos higiéniai követelményeket, a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit. Az általuk ismert állatokat csoportosítják aszerint, hogy hol élnek, mit esznek stb.
- Óvják az élőlényeket (nem tapossák el, nem kínozzák a bogarakat, rovarokat).
- Ismerik a víz fontosságát, a komposztálás, a hulladékkezelés alapjait, a papírgyűjtés, az újrafeldolgozás lényegét, kialakul bennük a takarékoság fogalma.
-
- Ismerik az egészséget védő, őrző szokásokat. Felismerik a veszélyes helyzetet, egyes veszélyes anyagokat, azok tulajdonságait. Tudják, kihez fordulhatnak veszélyes helyzet esetén.
- Ismerik az orvos munkáját, és fontosnak tartják saját egészségük védelmét, megőrzését.
- Felismerik és megnevezik a testrészeket, igénylik testük tisztaságát.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatásra, folytatásra, sorba rendezésre.
- Elemi mennyiségi ismereteik vannak.
- Mennyiségek megállapításánál alkalmazzák az összemérést, párosítást, elrendezést.
- Térben tudnak tájékozódni, követni tudják az irányokat, használják a névutókat.
- Képesek térbeli és síkbeli alakzatokat létrehozni, szétválogatni, egyszerű

tulajdonságait megnevezni.

- A matematikai probléma megoldása során gondolataikat szóban is elmondják.
- Megítélik az állítások igazságát.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Megismeri a szülőföld, - környezete hagyományait, szokásait, családi és tárgyi kultúra értékeit. Megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Módszertani alapelvek

- A témakörök anyagai folyamatosan épüljenek egymásra.
- A gyermeknek lehetősége legyen megélni, átérezni a felfedezés, felismerés és a tudás örömét.
- A fejlesztés a tevékenység folyamatában történik és alkalmazkodik a gyermek egyéni és életkori sajátosságaihoz, mely nem nélkülözheti a gyermeki tevékenységet jellemző játékosságot.
- A külső világ tevékeny megismerésére nevelés hozzájárul a gyereki személyiség alakulásához, a képességek fejlődéséhez, alapot biztosít az iskolai tanuláshoz.
- A hallássérült gyermek számára a környezet fejlesztési terület témái sok lehetőséget kínálnak. A tevékenységek legnagyobb részébe változtatás nélkül be tud kapcsolódni.

Külső világ tevékeny megismerése más nevelési területekkel

- **Zenei neveléssel**, mert különböző népszokásokat, népi és zenei hagyományokat megismerik.
- **Közösségi neveléssel**, mert a közös élmények mindennél többet érnek, meg tanulnak alkalmazkodni a társadalmi környezethez. Az ünnepekkel pozitív érzelmi viszonyuk erősödik.
- Az őt körülvevő **környezeti világ** jelenségeit megérti, elmélyíti és egyre gazdagodó szókincsével, kifejezi.
- Játékában a megszerzett tapasztalatokat alkalmazza, reprodukálja, gyakorolja.
- A felfedezés során szerzett ismeretek megfelelő előkészítéssel élménnyé válnak, amelyeket a gyermek **ábrázoló** tevékenységében jelenít meg (szín, forma).

1.3.2. Esztétikai nevelés

A környezeti hatások rendszere a gyermekek esztétikai nevelését biztosítja.

Fontos területei óvodai nevelésünkben:

- Verselés, mesélés,
- Rajzolás, mintázás, kézi munka,
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.

1.3.2.1. Verselés, mesélés

Cél: Felkelteni a gyermekek érdeklődését az irodalom és a könyvek szeretete iránt.

Feladatok

Az óvónő:

- A gyermek életkorának, érdeklődésének, szemléletmódjának, világképének megfelelő irodalmi alkotásokat válasszon.
- Teremtsen megfelelő légkört az irodalmi művek befogadásához.
- A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődését, fejlesztését segítse.
- Találjon alkalmat mindennapos mesélésre, versmondásra, mondókázásra, bábozásra, dramatizálásra, melyek egyaránt lehetnek népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek.
- Előadásmódja legyen szemléletes, megkapó.
- Közvetítsen a gyermekeknek természeti környezetet megjelenítő irodalmi alkotásokat is.
- Kezdeményezze, hogy otthon is rendszeresen verseljenek és meséljenek.
- Érzelmi nevelés, anyanyelvi nevelés egyaránt fontos eszköze a többnyire játékos mozgással összekapcsolt dúdolók, mondókák, versikék.

Tevékenységek a helyi nevelési célkitűzéseink megvalósításához

A gyerek:

- Élvezettel, rácsodálkozó figyelemmel hallgatja a mondókát, verset-mesét
- Szívesen mond verset, mesét, mondókát, azokat eljátssza, elbábozza, dramatizálja.

- Örömmel nézegeti, szereti és megérti a mese-vers és ismeretterjesztő könyveket, kéri elolvasásukat.
- Észreveszi, hogy a felnőttek is gondosan bánnak a könyvekkel, vigyáznak rá.
- Megalapozza biztonságos önkifejezését, szorongását oldja.
- Önként bekapcsolódik a mesemondásba, mondókák, versek ismételtetésébe.
- A belső képsort képzelete segítségével jeleníti meg az óvónő érzelmeit keltő előadása során.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Ha a gyermekek a vártak megfelelően fejlődnek, akkor:

- Kedvelik a koruknak megfelelő verset-mesét.
- Bekapcsolódnak azok elmondásába.
- A többször hallott, megkedvelt irodalmi alkotásokat újra kérik, szívesen hallgatják.
- Meséket, történeteket báboznak, dramatizálnak, fantáziájuk segítségével színesítik a történeteket.
- Mesehőssel kapcsolatos érzelmeiket-fantáziájukat beépítik játékukba és mesemondásukba.
- Több verset, mondókát megjegyeznek.
- Folytatásos mesék, verses-mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- Képről történeteket mondanak el.
- Egy elkezdett, ki talált történetet saját fantáziájukra hagyatkozva be tudnak fejezni.
- Könyvekre vigyáznak.

Módszertani alapelvek

Az irodalmi, anyanyelvi fejlesztési terület tartalmával, tevékenységeivel az egyik legproblematisabb terület a hallássérült gyermek számára. Mivel a versek, mesék hallás utáni megértése nehézséget jelent. Előzetes feldolgozással, illusztrációval és többszöri ismétléssel hozhatjuk közel hozzá a foglalkozások tartalmát.

- A gyermekek életkorának megfelelő irodalmi alkotások igényes színvonalúak legyenek.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztését biztosítsák a versek, mesék, dramatikus játékok.

- Legyen esztétikai élmény a művészi értékű irodalmi alkotás és a megfelelő előadásmód.
- Az esztétikailag értékes versek, mesék legyenek színfoltjai az óvoda ünnepéyeinek.
- A mese nagy szerepet játszik a gyermek érzelmi, értelmi-etikai és nyelvi képességének fejlesztésében.

A vers - mese kapcsolatai más nevelési területekkel

- A zenei neveléssel szoros a kapcsolat, mert a verseknek, mondókáknak ritmusuk, zenei hatásuk van.
- Az anyanyelvi nevelés eszköze, ősi forrása a mese, vers, mert hagyományokkal-szokásokkal ismerttet meg.
- Az irodalmi anyag kapcsolódik a természeti és társadalmi környezeti nevelés témáihoz.
- A mondókákat kedvük szerint mozgással kísérik.
- Irodalmi élményüket vizuálisan megjelenítik, ez az önkifejezés egyik módja.

1.3.2.2. Rajzolás, mintázás, kézi munka

Cél: Vizuális tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a gyermekek vizuális kultúrájának megalapozása.

Feladatok

Az óvónő:

- Teremtsen esztétikus környezetet.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekeket funkciójukban is szép, ugyanakkor egymással is minél inkább harmonizáló tárgyak vegyék körül.
- Biztosítsa a feltételeket a gyerekek ábrázoló és konstruáló tevékenységéhez.
- Biztosítsa a feltételeket a gyerekek ábrázoló és konstruáló képességének fejlesztéséhez (megfelelő légkör, eszköz, idő, hely, vizuális élmények).
- Fejlessze a gyerekek képi gondolkodását.
- Legyen igényes önmagával és környezetével szemben.
- Ismertesse meg a gyerekeket minél több természetes anyaggal, azok felhasználhatóságával.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek változatos technikákat alkalmazzanak.
- Minden gyermek munkáját értékként kezelje.

Tevékenységek a helyi nevelési célkitűzéseink megvalósításához

A gyermek:

- Firkálgat, rajzol, fest kedve és érdeklődése szerint. Megismerkedik az ábrázolás, az önkifejezés különböző lehetőségeivel.
- Építget, konstruál különböző elemekből, anyagokból, tárgyakból kisebb-nagyobb térbeli alakzatokat.
- Ismerkedik különböző technikákkal, anyagokkal, az anyagok tulajdonságaival.
- Örömet lel az ábrázoló tevékenységekben.
- Tapasztalatokat szerez színre, formára vonatkozóan.
- Tájékozódik térben, síkban, a viszonyokat megnevezi.
- Találkozik különböző képzőművészeti és népművészeti alkotásokkal.
- Elképzel meséket, történeteket és ezeket megjeleníti az ábrázolás lehetőségeivel. Emberi alakot, állatokat, növényeket, tárgyakat jelenít meg.

- Díszit rajzolással, festéssel, vágással, tépéssel, hajtogatással, ragasztással, varrással és egyéb egyszerű technikákkal.
- Fantáziájának segítségével barkácsol.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Ha a gyermekek a vártak megfelelően fejlődnek, akkor:

- Képesek élményeiket, elképzeléseiket megjeleníteni az ábrázolás változatos eszközeivel.
- Bátran használják a színeket, képesek irányítással észrevenni a környezet, a műalkotások és a saját munkájuk színhangulatát.
- Formaábrázolásuk során kihangsúlyozzák a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásukban megjelenítik a részformákat és az egyszerűbb mozgásokat.
- Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat.
- Önállóan díszítenek tárgyakat.
- Az óvónő irányításával megismerkednek különböző népi kismesterségekkel.
- Részt vesznek az őket körülvevő tér berendezésében, makettek készítésében az alapvető térviszonyok segítségével.
- Szóbeli véleményt nyilvánítanak műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban.
- Fejlődik finom motorikus mozgásuk.

Módszertani alapelvek

- Ébredjen vágy a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenységek iránt.
- A gyermekek manuális képességei közötti különbségek vannak.
- A gyermek fejlődését elősegíti, ha hozzá közelálló témákban alkothat.
- Ha a gyermek örömet lel az ábrázoló tevékenységekben, az akkor újabb és újabb gyakorlásra készíti.

Rajzolás, mintázás, kézimunka kapcsolata más nevelési területekkel

- **Anyanyelvi** neveléssel, mert a gyermekek tevékenység közben beszélnek, csevegnek társaikkal és az óvónővel.

- **Irodalmi** neveléssel, mert kedvenc meséiket, verseiket, élményeiket a gyerekek vizuális formába öntik. Báboikat, eszközöket, kellékeket készítenek meséikhez, verseikhez.
- **Környezeti** neveléssel, mert ismereteket szereznek az anyagok és tárgyak tulajdonságairól. Természeti és társadalmi élményeiket megjelenítik az ábrázolás során.
- A **játékban** az általuk készített eszközöket felhasználják.

1.3.2.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Zenei nevelés célja: A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei anyanyelvük megalapozása, zenekedvelő emberek nevelése.

Feladatok

Az óvónő:

- Ébressze fel a gyermekek zenei érdeklődését, fejlessze zenei, esztétikai fogékonyságukat, formálja zenei ízlésüket.
- A zenei anyag megválasztásánál vegye figyelembe a gyermekek életkorát és a gyermekcsoport összetételét.
- Gyermekkori közös énekléssel, zenéléssel alakítson ki meghitt zenei légkört, teremtsen szoros érzelmi kapcsolatot a gyermekekkel.
- Válasszon igényes zenei anyagot, ölbeli játékokat, népi gyermekdalokat, énekes játékokat, mondókákat, kiolvasókat.
- Tanítson hozzájuk közelálló dalos játékokat, mondókákat, dalokat, kiolvasókat.
- Fejlessze zenei hallásukat, ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket.
- A gyermekdalok ritmusán keresztül és a gyermektáncal formálja mozgáskultúrájukat. Adjon lehetőséget a zene keltette mozgás kiélésére.
- Használja ki a lehetőséget, hogy megismertesse a gyermekeket a *népdalokkal*, a néphagyományokhoz kapcsolódó népies játékokkal, *melyek a hagyományok megismerését, továbbélését segítik*.
- *Válogasson igényes kortárs alkotásokat.*
- Ismertessen meg néhány hangszert.
- Tapintatos, szándékos, értékelő irányításával oldja fel a gátlásokkal küzdők

szorongásait.

Tevékenységek a helyi nevelési célkitűzéseink megvalósításához

A gyermek:

- Életkorának megfelelő dalokat, dalos játékokat énekel, mondókákat mond, esztétikus mozgással kíséri, alakul zenei ízlésük, zenei kreativitásuk.
- Az ölbevevős, cirógatós, tapsolatós, lovagoltatós játékok által sajátos élményekhez jut, gazdagabbá téve érzelmi, zenei, esztétikai világukat.
- A párválasztós, vonulós, játékokra hívogatós, lánykérős, kifordulós, kapus játékok során különböző térformákat alakít esztétikus formában.
- Örömmel énekel az óvónő segítségével vagy anélkül csoportosan vagy önállóan. Játszik a dallammal, szöveggel.
- Megfigyeli, felismeri a különbséget a magas-mély, a gyors-lassú, halk-hangos fogalompárok között. Beszédben, éneken, hangszereken alkalmazza is.
- A tárgyak, zörejek hangszínét megfigyeli, megkülönbözteti.
- Szívesen kelt hangot tárgyakkal, tapssal, kopogással, dobogással, hangszerrel, érzékeli, majd érzékelteti az egyenletes lüktetést, ritmust.
- Visszaénekel dallammotívumokat, visszatapsol ritmusmotívumokat.
- Törekszik a tiszta éneklésre, örömmel hallgat éneket, hangszeres játékot.
- Közös élményt nyújtó ének-zenei tevékenység során megtapasztalja a ritmus és a mozgás szépségét, harmóniáját.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Ha a gyermekek a vártak megfelelően fejlődnek, akkor:

- 3-6 hangterjedelmű dalokat tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban énekelnek, önálló indítással is.
- Visszaénekelnek és visszatapsolnak dallam és ritmusmotívumokat.
- Felismerik, megnevezik, térben mutatják a magas-mély ellentétpárt három fokozatban.
- Énekelnek, mondókáznak halkan és hangosan, lassan és gyorsan és egy dalon belül is hangerőt vagy tempót váltanak irányító jelre.
- Felismernek dallam és ritmusmotívumokat dúdolásról, hangszerről.
- Megkülönböztetik környezetük zörejeit, az ütőhangszereket egyénenként kezelik.

- Kiemelik az egyenletes lüktetést, a ritmust, akár belső éneklés mellett is, érzékelik a 2/4-es dalok hangsúlyát.
- Örömmel és esztétikusan végeznek különböző mozgásokat, táncos lépéseket.
- Figyelmes hallgatói az előadott hosszabb énekeknek vagy hangszeren játszott daloknak.

Módszertani alapelvek

A zene fejlesztési terület témái és feladatai nem állnak túl messze a hallássérült gyerektől. Bár tisztán énekelni valószínű nem tudnak és a zenehallgatásból is csak több kevesebbet, érzékelhetnek, ugyanakkor a zenedarabok ritmusát képesek érzékelni.

- A gyermek aktív részese legyen a zenei nevelésnek.
- A gyermekeket rendszeresen értékes zenei hatások ériék.
- A különböző képzési feladatok játékos formában, szemléletesen történjen.
- A zenei képesség fokozatosan csak a gyermek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve fejleszthető.

Ének, zene, énekes játék kapcsolata más területekkel

- Az **anyanyelvi** neveléssel, mert a mondókák, dalok ismételtetése segíti a pontos artikulációt. A sokféle énekes játék bővíti a gyermek szókincsét, érezteti a nyelv kifejező erejét, szépségét.
- Az **irodalom** témaköréből megismert kedvenc mesék, mondókák, versek nemegyszer csendülnek fel a gyermekek ajkán improvizált vagy éppen jól ismert ének dallamára.
- Az énekes játékokat, esztétikai élményt nyújtó **mozgás** kíséri.
- A dalok, mondókák szövege a gyermekeket, körülvevő világot idézi.
- Felfedezik a zenei alkotásokban rejlő közös **játék** örömét.

1.3.3. Mozgás

A mozgás a gyermek lételeme, az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, mozgásos játékok, feladatok hozzájárulnak a pszichomotoros készségek és képességek kialakításához, formálásához, fejlesztéséhez. Ezért választottuk óvodánk egyik kiemelt feladatának a mozgásfejlesztést, és

fektetünk nagy hangsúlyt nevelésünkben erre a területre.

Cél: lehetőséget kell teremteni az óvodai nevelés minden napján, minden gyermek számára, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével, a tornának, *a rendszeres egészségfejlesztő testmozgásnak, a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek, teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán, a szabad játék kereteiben végzett vagy irányított mozgásos tevékenység formájában.*

Feladatok

Az óvónő:

- Biztosítsa az ingergazdag, mozgásra serkentő környezetet, a szeretetteljes bátorító légkört, *sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal, ezzel biztosítsa a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.*
- A mozgásos játékokon, tevékenységeken, feladatokon keresztül fejlessze a gyermekek kondicionális képességeit *(az erő és az állóképesség fejlődése), amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. A fentieknek fontos szerepe van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, valamint felerősítik, kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.*
- Tervszerűen alakítsa ki a mozgásbeli jártasságokat, készségeket.
- Alakítsa ki a testérzetet, testtudatot.
- Fejlessze a gyermekek térbeli tájékozódó képességét, állóképességét, társra figyelését.
- Teremtse meg a jó levegőjű, tiszta környezetet és ügyeljen a megfelelő öltözékre.
- Találjon alkalmat a mindennapos játékos mozgásra, tornára szervezett vagy szervezetlen formában, lehetőleg a szabadban.
- Óvodán kívül is teremtsen mozgáslehetőséget, pl.: korcsolyázás, kirándulás, sportversenyek stb.
- Működjön együtt a családdal a mozgás megszerettetésében és a mozgásigény kielégítésében.
- Fejlessze a nagy és finommozgásokat, a testsémát, a vizuális és auditív percepciót, a mozgással kapcsolatos szókészletet.

- Alkalmazzon mozgásfejlesztő játékokat.
- Adjon teret az önpróbálkozásra, és türelemmel várja ki az eredményt.
- Figyeljen a balesetveszély elhárítására, veszély esetében lépjen közbe.

Tevékenységek a helyi nevelési célkitűzéseink megvalósításához

A gyermek:

- Gimnasztikai gyakorlatokat végez páros, társas kéziszer gyakorlatokat, különböző alapformákban.
- Utánzó játékokat játszik, fogójáték, sorverseny, váltóverseny, labdajátékok, egyéb játékok az évszaknak megfelelően.
- Járógyakorlatokat végez irányváltoztatással különböző térformákban (természetes járás, speciális járás, ütemérzékeny fejlesztő járás).
- Ugrásokat végez (mélyugrás, átugrás, felugrás).
- Futógyakorlatokat végez (természetes futás, ütemes futás, lábboltozást erősítő futás).
- Támaszgyakorlatokat végez talajon és szeren, csúszás, kúszás, mászás, gurulóátfordulás, gurulás.
- Mozgása célszerű, összerendezett, örömteli.
- Tevékenyen vesz részt a testgyakorlatok végrehajtásában.
- Érdeklődéssel figyeli a soron következő feladatot
- Sokat és szívesen tartózkodik a szabadban, és sokat mozog.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Ha a gyermekek a vártak megfelelően fejlődnek, akkor:

Folyamatosan nő teljesítőképességük. Testük arányosan fejlett, teherbíró. Összerendezettebbé, ügyesebbé, harmonikusabbá válik a mozgásuk. A feladatokat megfelelő ritmusban végzik. Nő mozgástapasztalatuk az egyensúlyozásban és az ugrásban. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordinációjuk és finommotorikájuk. Gyorsabbá válik cselekvőképességük, kitartóan mozognak. Fejlődik a tér- és időérzékük. A szabályok pontos betartásával, az óvónő segítségével végeznek egyéni, csoportos, sor- és váltóversenyeket. Az egyszerű vezényszavakat megértik, váltakozó tempóban járnak, futnak. Tudnak talicskázni, egyensúlyozni. Biztonságosan járnak, Függeszkedésben képesek különböző lábmozgásokat

végezni. Az ugrásokat fékezni tudják talajra érkezéskor. Kislabdát dobhatnak távolba, labdát vezetnek helyben és járás közben.

Mozgásukat, viselkedésüket testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani képesek.

Módszertani alapelvek

- Időt kell hagyni arra, hogy a gyermek egyéni képességéhez mérten saját erejéből és saját ütemében fejlődjön.
- A mozgásfejlesztés egyéb nevelési területek fejlesztését is lehetővé teszi pl.: egészséges életmódra nevelés, értelmi nevelés, szociális fejlődés.
- Erősödjön a szép mozgás iránti vágy.
- Fokozódjon a gyermekek edzettsége.
- Alakuljon az egészséges versenyszellem.
- A mindennapi frissítő testnevelést, és a heti 1-2 testnevelés foglalkozást biztosítani kell.
- A gyakori szabad mozgás lehetőségét meg kell teremteni.

Mozgás kapcsolata más nevelési területekkel

- Az egészséges életmódra neveléssel, mert a mozgás fontos szerepet játszik az egészség megővésében, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában.
- Fejlődik a vizuális és térbeli percepció. A gyermek könnyebben eligazodik a tárgyi világban.
- Hatással van a társas kapcsolatok alakulására, az egészséges versenyszellem kialakulására, fejleszti önismeretüket, *személyiségüket (pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás)*.
- A testi képességek fejlődése nagymértékben hozzájárul a dalos játékokat kísérő harmonikus mozgás kialakulásához.
- A gyermek mozgásán keresztül ismeri meg a környező világot.

Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés hozzájárul a szervezet ellenállóerejének fokozásához, edzéséhez. Kialakítja azt a jó szokást a gyermekekben, hogy mindennap tornázzanak. Mindez

sok játékkal, a már kipróbált gyakorlatok, mozgásformák alkalmazásával, frissítő, pergő ritmusú mozgással 10-15 percben történjen. Lehetőleg a szabadban kerüljön rá sor.

1.4. A nevelés keretei

1.4.1. Gondozás, egészséges életmódra nevelés

Cél: A kisgyermek védelme, testi szükségleteinek kielégítése, növekedésének, fejlődésének elősegítése, egészséges életmód iránti igényének kialakítása.

Feladatok

Az óvónő:

- Vegye figyelembe a fejlődést befolyásoló vele született adottságokat és a biológiai érés sajátosságait.
- Biztosítsa a gyerek fejlődéséhez és fejlesztéséhez az egészséges és biztonságos óvodai környezetet. Legyen a gyermekkel szoros kapcsolatban, féltő, óvó, gondoskodó szeretettel, stabil biztonsággal vegye körül.
- Alakítsa a gyermekekben az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, öltözködés az egészségmegőrzés szokásait.
- Biztosítson helyet és időt testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítésére.
- Az óvodapedagógus szervezze meg a gyerekek adekvát és rendszeres életritmusának, egyéni szükségletének megfelelő napi- és hetirend kialakítását, amely igazodik a különböző tevékenységekhez, helyi igényekhez.
- Nyújtson biztonságot a gyermeknek a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelendő szokásrendszer.
- Tájékoztassa a szülőket az óvoda étrendjéről az étkezés változatossága érdekében.
- Tartson heti egy alkalommal vitaminnapot.
- Figyel arra, hogy a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek minél kevesebbet kerüljenek a gyermekek étrendjébe
- A nap során a gyermekek egyéni igényeinek megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztás lehetőségét, igyekszik megszerettetni a gyermekekkel a különféle tejtermékeket
- Megszervezi az egészségügyi okok miatt indokoltan más étrendet fogyasztó gyermek számára az étel elérhetőségét

- Védje a gyermek testi épségét, egészségét, azt óvja, eddze és megőrizze.
- Teremtse meg a gyerekek egyéni és életkori sajátosságainak figyelembevételével a pihenés feltételeit.
- Szűkebb-tágabb értelemben az emberi érintkezés alapvető szabályait sajátíttassa el.

Tevékenységek és időtartamuk a napirendben

TEVÉKENYSÉGEK	3-4 évesek		4-5 évesek		5-6-7 évesek	
	okt.1- május 31.	június 1- szept. 3.	okt.1- május 31.	június 1- szept. 3.	Okt.1- május 31.	június 1- szept. 3.
JÁTÉK, EGYÉB SZABADON VÁLASZTOTT TEVÉKENYSÉG KEZDEMÉNYEZÉS FOGLALKOZÁS	5 1/2 óra	6 óra	6 3/4 óra	7 1/4 óra	8 óra	8 óra
ELŐKÉSZÜLET AZ ÉTKEZÉSHEZ, ÉTKEZÉS	2 óra	1 3/4 óra	1 1/2 óra	1 1/2 óra	1 1/4 óra	1 1/4 óra
ÖLTÖZKÖDÉS, EGYÉB TESTÁPOLÁSI TEENDŐK	1 3/4 óra	1 1/2 óra	1 1/2 óra	1 óra	1 óra	1 óra
PIHENÉS (ALVÁS)	2 1/2 óra	2 1/2 óra	2 óra	2 óra	1 1/2 óra	1 1/2 óra
MINDENNAPI TESTNEVELÉS	1/4 óra	1/4 óra	1/4 óra	1/4 óra	1/4 óra	1/4 óra

Tevékenység a helyi nevelési célkitűzéseink megvalósításához

A gyermek:

- Az önmagával kapcsolatos egészségügyi jó szokásokat elsajátítja.
- Biztonságban érzi magát környezetében.
- Testi szükségletei kielégítést nyernek, harmonikusan fejlődik. Komfortérzetének hiányát jelzi.
- Ismeri a mindennapi cselekvések rendjét, alkalmazkodik hozzá. Kialakul az egészséges életmód szokásrendszere.
- Meg tudja ítélni, hogy miből mennyit fogyaszt.
- Szükségleteinek megfelelően tisztálkodik és elvégzi az önmagával kapcsolatos higiéniai teendőket.
- Részt vesz a vitaminsaláta készítésében.
- Felismeri ruháit, segíti az öltözködést, meg tanul kötni, gombolni, holmiját helyre

tenni.

- Szól, ha fázik, vagy ha melege van.
- Szívesen tartózkodik, játszik, mozog a szabadban.
- Megfelelő körülmények között nyugodtan pihen, társait nem zavarja, esetleg csendes tevékenységet folytat.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Ha a gyermekek a vártak megfelelően fejlődnek, akkor:

(öltözködés)

- Ruhájukat önállóan váltják.
- Ruhájuk ujját önállóan fel-le tűrik.
- Vigyáznak a WC, mosdó rendjére.
- Hajukat, ruházatukat rendben tartják.
- Megfelelő sorrendben öltöznak, vetkőznek.
- Ruhájukkal gondosan bánnak, ha fáznak, vagy melegük van, segítenek magukon.
- Ruhadarabjaikat, ágyneműiket összehajtják.
- Cipőiket bekötik, becsatolják.

(étkezés)

- Zsebkendőjüket szükség szerint használják.
- Kulturáltan viselkednek az étkezés alatt.
- Az evőeszközöket helyesen használják.
- Önállóan szednek a tálból és öntenek a kancsóból.

(testápolás)

- Önállóan tisztálkodnak szükség szerint, megfelelően használják a tisztasági eszközöket.
- Rendben tartják a hajukat.
- Önállóan mossák a fogaikat.
- Vigyáznak környezetük rendjére, saját személyük gondozottságára.
- Biztonságban érzik magukat az óvodában, kialakul a komfortérzetük.
- Ha valami hiányzik, vagy rendetlen, észreveszik és megszüntetik azt.
- Alkalmazkodnak a napirendhez.

- Pihenési idő alatt nem zavarják egymást.

Módszertani alapelvek

A sajátos nevelési igényű gyereket az óvodai élet minden területén vonjuk be, vegyen részt minden tevékenységben. Az óvodába otthonról eltérő szokásokkal érkeznek a gyerekek.

- Türelemmel, kivárással könnyíthető meg a gyermek elszakadása megszokott környezetétől és a beilleszkedése az óvodai életbe.
- Sok dicséret ösztönzi a gyermekeket a személyükkel kapcsolatos teendők önálló elvégzésére.
- Mind a tárgyi, mind a személyi feltételeket úgy kell alakítani, hogy ezzel a baleseti forrásokat elkerüljük.

Kapcsolat más nevelési területekkel

- A **játék**, mert a mozgásos játékok és szerepjátékok tartalma lehetőséget ad az egészségügyi szokások tudatosítására.
- A **környezeti** neveléssel, mert a testápolás, étkezés, öltözködés szabályait ennek keretében beszéljük meg.
- A **mozgással**, mert a testi nevelés ezt is magában foglalja.
- Az **esztétikai** neveléssel, mert környezetükkel és önmagukkal szemben igényesség kialakulását segíti elő.
- A **munkával**, mert aktívan részt vesznek környezetük rendjének és tisztaságának megőrzésében.
- Az **anyanyelvi** neveléssel, mert tevékenységük és szokásrendszerük elsajátítása folyamán bővül aktív szókincsük, megismerik és használják a környezetükkel kapcsolatos kifejezéseket.

1.4.2. Közösségi nevelés, szocializáció

Cél: A gyermeki személyiség pozitív és széleskörű fejlesztése a szocializáció folyamatában, a társas kapcsolatok biztosítása. Érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, szeretetteljes légkör megteremtése, melyben a hallássérült gyermek is tagja a közösségnek..

Feladat

Az óvónő:

- Korai életkorban a gyerekek teljesen nyitottak a másság mindenféle megnyilvánulásával szemben, ráadásul az őket, irányító pedagógust minden tekintetben elfogadják, viselkedését modellként követik. Az óvodapedagógus a hallássérült gyerekekre úgy tekintsen, mint a közösség szerves részére. Ha a felnőtteken az tükröződik, hogy a hallássérült gyermek is egyenrangú, értékes személyiség, akkor az elfogadás a gyermekek számára semmiféle problémát nem jelent.
- Adjon komoly hangsúlyt az érzelmi, erkölcsi nevelésnek, ezzel segítse a gyermeket a szocializáció folyamatában, és abban, hogy megtalálja a helyét a közösségben.
- Törekedjen a nyugodt, kiegyensúlyozott, vidám légkör kialakítására, a gyermekek óvodai életének céltudatos megtervezésére.
- Adjon alkalmat az együttjátszás, az együttműködés és az együttlátás képességének kialakítására, gyakorlására, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségletét.
- A gyermekekkel mindig igazságosan, toleránsan, differenciáltan az egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánjon.
- Teremtsen olyan helyzetet, melyben a gyerekek szabadon mozoghatnak, megtalálhatják a közös játékra, vagy a csendes elvonulásra a lehetőséget.
- A gyerekek a kialakult magatartási szokásrendszer segítségével maguktól jöjjenek rá, hogy mi a helyes, mi a jó, mikor kell lemondaniuk saját elgondolásukról.
- Sajátíttassa el a helyes viselkedési szokásokat a felnőttekkel és társakkal szemben.
- Fokozatosan fejlessze a gyerekek tűrő és konfliktusmegoldó képességét.
- Nyújtson lehetőséget közös élményszerzésre, átélésre, az együttes tevékenykedésre óvodán belül és kívül is.
- Készítse elő, tudatosan szervezze meg az óvodai élet ünnepeit, ünnepélyeit, tartsa életben hagyományait.
- Alakítsa ki a gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek pozitív töltésű kapcsolatát.
- Segítse a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, stb.) akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat) fejlődését.
- Nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

- Ügyeljen arra, hogy a gyermek teret kapjon én-kifejező, önérvényesítő törekvéseinek kifejezésben.

Tevékenységek a helyi nevelési célkitűzéseink megvalósításához

A gyermek:

- Meghallgatja az óvónő (dadus néni) kérését, követi utasításait.
- Odafigyel, érdeklődik társai és a felnőttek iránt.
- Tekintettel van környezetére, és óvatosan bánik a körülötte lévő tárgyakkal és játékokkal.
- Kíváncsi és kreatív a közös tevékenységekben és feladatokban egyaránt.
- Segíti társait és a kisebbeket, alkalmazkodik hozzájuk és a csoport adott helyzetéhez, valamint a különböző elfoglaltságokhoz.
- Teljesíti a közösségért végzett feladatokat.
- Tiszteletben tartja mások munkáját, tevékenységeit, érzélemvilágát.
- Kapcsolatot teremt a közösségben, örül a közösen átélt sikereknek.
- Megfelelő önuralommal rendelkezik, az esetleges kudarcot elviseli.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Ha a gyermekek a vártak megfelelően fejlődnek, akkor:

- Társas kapcsolatokat igényelnek.
- A gyermekek között baráti kapcsolatok alakulnak ki.
- Társakkal toleránsan viselkednek.
- A felnőtt vezetését elfogadják.
- Összetartozás érzése kialakul bennük.
- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni.
- A konfliktushelyzeteket próbálják önállóan megoldani.
- Igényükké válik a helyes viselkedés, kialakul a szokásrendszerük és szabálytudatuk.

Módszertani alapelvek

Az óvadás csoportba került enyhébben hallássérült, nagyothalló gyermek legyen helye a közösségben. Csoportban kerülésekor a társak kapjanak információt arról, milyen módon kommunikálhatnak sikeresen nyelvi nehézséggel, mutató társukkal.

- Az óvónő alakítsa ki és erősítse az alapvető szokásokat.
- A szociális tanulás során a tudatosan szervezett és spontán pedagógiai hatásra jut el a gyermek a társakkal való pusztán együttléttől, az "én"-től a "mi" tudatának kialakulásáig, mindez megelőzi, egyben fejleszti a későbbi iskolai együttműködést, elősegíti az alkalmazkodó képességet.
- Az óvónő példamutató magatartásának hatására a gyermekek megszeretik, elfogadják, kialakulnak a baráti kapcsolatok.
- A gyermek kudarcait tapintattal kell kezelni.

Kapcsolat más nevelési területekkel

- **Játékkal**, mert a gyermekek közötti társas kapcsolatok ebben a tevékenységben alakulnak ki és fejlődnek, egyben a helyes magatartás gyakorlására is leginkább itt nyílik lehetőség.
- **Munkára** neveléssel, mert a közösségért vállalt feladatok végzése kifejleszti az összetartozás érzését.
- **Ének-zenei** nevelés során az együtténeklés az együttlét társas örömet jelent a gyermekek számára.
- **Irodalmi** nevelés hozzájárul a gyermekek erkölcsi ítéleteinek kialakulásához.
- **Anyanyelvi** nevelés a kommunikáció segíti a csoportlétkör és a gyermekek egymás közötti, valamint a gyermekek felnőttek közötti pozitív viszony kialakulását.

Ünnepek, ünnepélyek rendje

Felsorolás	Fajtája
Teréz napok	óvodai nyitott
Mikulás	csoport-zárt
Karácsony	óvodai csoportok együtt-zárt
Farsang	óvodai csoportok együtt-zárt
Március 15.	csoport-zárt
Húsvét	csoport-zárt
Föld napja	óvodai csoportok szülők nyitott
Anyák napja – <i>Apák napja</i>	csoport-nyitott
Családi Zöld Nap	óvodai- nyitott

Gyermeknap	óvodai-nyitott
Évzáró	csoport-nyitott
Születésnapok, névnapok	csoport-zárt

1.5. A megkülönböztetett figyelmet igénylő gyermek

1.5.1A tehetséges gyermek

A tehetségfejlesztés az ember valós értékeinek kibontása. Minden gyermek természetes előfeltételekkel születik, ezek az adottságok. Az adottságok változnak, alakulnak azáltal, ahogy a tevékenységek visszahatnak rájuk. Minél korábbi életkorban jutnak a tehetségesek képességüknek megfelelő környezetbe, annál nagyobb eséllyel tudnak kibontakozni. A tehetség ugyanis nem tulajdonság, hanem lehetőség az emberben, amely megfelelő körülmények között kifejlődhet. A Pedagógiai Programunkban megfogalmazott értékek azt a célt szolgálják, hogy a ránk bízott gyermekek adottságaikkal, képességeikkel, fejlődésükkel szerzett és spontán tapasztalataikkal összhangban minél teljesebben bontakoztathassák ki tudásukat, személyiségüket. Fontos alapelvünk, hogy a tehetséges óvoda, elsősorban gyermek!

Tehetséges gyermekek felismerésének módjai:

- eset megfigyelés,
- személyiség megfigyelés,
- tulajdonságlista (óvoda korcsoportra jellemző). Fontos feladatunk felismerni a tehetséget! A tehetséggondozás célja:
- Segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben.
- Kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási, és speciális szükségleteit (erős oldalának fejlesztése).
- A tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi-akarati tulajdonságok).
- Megfelelő légkör biztosítása.
- Elvárások az óvodapedagógus felé:
- Sokféle tevékenység, eszköz, dolog megismertetése a gyerek érdeklődési irányának megfelelően.
- Komplex személyiségfejlesztés.
- Esélyegyenlőség biztosítása – tehetséggondozás.

- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, tevékenykedtetés.
- A gyerek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése.
- Minél szélesebb óvodai képességfejlesztés.
- Elfogadó és támogató környezet biztosítása.
- A tehetséges gyerek igényeinek ismerete, megfelelő segítése közös megbeszélés és munka a tehetségfejlesztő, fejlesztő és többi kollégával (közös kidolgozott program a tehetséges gyerek fejlesztése érdekében).
- A szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében.
- A tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel.
- Segítségadás a szülőknek a megfelelő iskola kiválasztásában.

Óvodáskor végére elérendő célok:

A gyermekkor boldogságát, játékosságát megőrizni, a tevékenységek közötti szabad választás lehetőségeinek felkínálása, lelkesítő és elismerő légkör biztosítása a gyermek töretlen fejlődéséhez.

1.5.2.A sajátos nevelési igényű gyermekek

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelési és fejlesztési programja Óvodánkban odafigyeléssel kezeljük a kiemelt figyelmet igénylő, vagyis a különleges bánásmódot igénylő (egyéb pszichés zavaros, SNI, tehetséges gyermek), a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket. Programunkban alapelvnek tekintjük: „... a gyermeket különleges védelem illeti meg és a törvény és más eszközök által nyújtott lehetőségek, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkiileg és társadalmilag egészségesen és normálisan tudjon fejlődni, szabadságban és méltóságban.” (A gyermek jogai az ENSZ által 1959-ben deklarált közlemény alapján.) Ehhez törvényes háttérrel a köznevelés és benne az óvodák részére a 2011. évi CXCV. A nemzeti köznevelésről szóló törvény, valamint a Kormány 363/2012. (XII.17.)

Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjával és annak módosításával adott. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációs és részleges integrációs programja, az inkluzív nevelési törekvések ötvözik az Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvoda pedagógiai programját és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét (32/2012.(X.8) EMMI

rendelet).

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A családdal szoros együttműködésben nevelésünk hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény (esetünkben: autista spektrum zavar, érzékszervi és beszéd fogyatékos, és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermek, számára a környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami további önálló cselekvéséhez szükséges.

A program célja:

- Olyan feltételrendszer biztosítása, mely figyelembe veszi a speciális nevelési szükségleteket, a tünetek változatosságát és az elvárások a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez igazodnak.
- Az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető lehető legjobb szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.
- Az érzékszervi-, szociális-, kommunikációs készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, illetve habilitációs fejlesztése.
- A 3-7 éves - Szakértői Bizottság szerint integrálható- sajátos nevelési igényű gyermekek normál közösségben való nevelése, a sajátos nevelési igényből következő hátrányok csökkentése, az ép és a sérült gyermekek közötti kölcsönös elfogadás és tolerancia kialakítása, az egyes gyermekek felkészítése a megfelelő iskolakezdésre. Az iskolakezdéshez szükséges feltételek csak folyamatosan, a speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka során érhetjük el a gyermekekkel.

Elvárások az óvodapedagógus felé:

Szakember - gyógypedagógus - segítségével, irányításával habilitációs, rehabilitációs fejlesztés, a sérült területek, képességek fejlesztése, kompenzálása játékos, életkorhoz, terhelhetőséghez alkalmazkodó egyéni (külön) és csoportos (közös) foglalkozási formában.

- Differenciált, egyéni bánásmód az eltérő fejlődés lehetőségének biztosítása.
- Védettség biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermekek szocializációjának elősegítésére.
- A normál közösség húzóerejének érvényesítése.

- Önállóságra nevelés.
- Mindazon speciális eszközök, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs lehetőségek biztosítása, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.
- Szükség esetén egyéni fejlesztési terv készítése, individuális módszerek, technikák alkalmazása.
- Egy-egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívák keresése.
- Egyenlő bánásmód, esélyegyenlőség megvalósítása.
- Titoktartási kötelezettség betartása minden szinten.
- A szakemberekkel való folyamatos együttműködés.
- Rendszeres team megbeszélések kezdeményezése: - óvodapedagógus, - a sérülést specifikusan ellátó szakember, - szülő. Prevenció: A gyermek állapotromlásának megelőzése, mely nem csupán a mozgásszervi állapot romlására kell, hogy vonatkozzon, hanem az egész személyiségre együttesen. Korrekció: Mind a mozgásszervi, mind pedig a személyiségben bekövetkezett változásokat a legmagasabb szinten javítsuk. A súlypont mindig a legfőbb hiányosság korrekcióján van. Kompenzáció: A sérült, kiesett funkciókat más tevékenységekkel igyekszünk helyettesíteni.

A fejlesztés az SNI gyermekeknél Mozgásfejlesztés

- Nagymozgás fejlesztés - alap mozgásformák kialakítása - javítása - gyakoroltatása
- Egyensúlyérzék fejlesztése - statikus helyzetben - dinamikus helyzetben
- Finommotorika fejlesztése - szem-kéz - szem-láb - kéz-kéz - szem-kéz-láb koordináció - beszédszervek Testséma, téri orientáció fejlesztése:
- Testrészek megismerése, megnevezése, felismerése - saját magukon - másokon
- Testrészek funkcióinak megismerése játékos mozgásgyakorlatok segítségével
- Énkép, én-tudat, önazonosság fejlesztése – térbeli helyzetek viszonyítása saját testhez (előtt, mögött, mellett, alatt, fölött, esetleg jobb-bal irányok)

Kognitív fejlesztés:

- Bazális stimuláció - vizuális - auditív - motoros - taktilis érzékelés, észlelés, figyelem fejlesztése
- Intellektuális készségek
- Gondolkodási folyamatok

Szociális készségek fejlesztése:

- A gyermekek képességszintjének megfelelő szociális viselkedési formák, illetve az ezt megalapozó elemi készségek tanítása, fejlesztése: köszönés, szemkontaktus felvétele, stb. .
- Elemi szabályrendszerek betartása, késleltetés, kivárási képességének alakítása.
- Önkiszolgálásra nevelés:
 - rendszeres napirend kialakítása,
 - étkezési szokások alakítása,
 - tisztálkodási szokások alakítása,

Nyelv- és kommunikáció fejlesztése:

- Befogadó nyelv és kommunikáció - beszédészlelés - beszédértés fejlesztése
- Kifejező beszéd és kommunikáció - nonverbális kommunikáció (augmentatív) - verbális kommunikáció - beszédprodukció fejlesztése

Játékra nevelés:

- Az adekvát játékhasználat megtanítása - gyakorló - konstruáló - elemi szerepjáték szintjén
- Az egymás melletti és együttes játék megvalósítása - szabályok - szokások - sorrendiség betartása A szituációk, a közös tevékenységek egyben a szocializáció fő színterét is jelentik.

Nevelésünk keretei Egészséges életmód alakítása

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Az óvodába lépés kiinduló állapotához képest mozgásszervileg és lelkileg harmonikusan fejlődnek, valamint képességeikhez mértén elsajátították és alkalmazzák az egészséges életmód szokásait. Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A csoportba sikeresen beilleszkedtek.
- ➤ Ismerik és betartják a csoport szokásait, szabályait.
- ➤ Reális én-képpel rendelkeznek.
- ➤ Felismerik, ha segítségre van szükségük, segítséget kérnek és elfogadják azt.

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A sokoldalú érzékszervi megismerés és játékba épített ismeretszerzés révén reális ismereteik, fogalmaik alakulnak ki a külső világról.

- Képességeikhez mértén alkalmazzák az elemi gondolkodási műveleteket.

Tevékenységi formák:

Játék

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerik és használni tudják a csoport játékeszközeit.
- A pedagógus irányításával, mintaadásával képesek aktívan részt venni gyakorlókonstruáló-, didaktikus- és egyszerű szabályjátékokban.
- Spontán játéktevékenységeket kezdeményeznek.

Munka jellegű tevékenységek

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Képességeikhez mértén részt vesznek a közösségi tevékenységekben.
- Az önkiszolgálás terén sérültségük mértéke szerint megfelelően önállóak.

Mozgás

- A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:
- Képesek a megtanult mozgást alkalmazni.
- Testképük, testsémájuk, mozgásuk rendezettebbé válik.

Tanulás

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A környezet megtapasztalásából kiindulva, játékos keretek között szerzett ismeretekkel rendelkeznek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során Óvodánkba az egészségesek mellett érzékszervi (látás-, hallássérült) és beszéd fogyatékos gyermekeket, valamint autista autizmus spektrumzavarral és egyéb egyéb fogadunk

autizmus spektrum zavarral és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekeket is fogadunk, alapító okiratunk szerint.

Alkalmazzuk a 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet előírását.

Az integrálás feltételei:

- szakértői vélemény,
- integrálható, társak között nevelhető gyermek,
- képes szükségleteinek jelzésére,
- elemi szinten, az óvodapedagógus segítségével el tudja látni magát,

- kommunikációjával kapcsolatot tud teremteni.

A csoportszervezés (csoportonként maximum):

- egy hallás vagy látás fogyatékos, vagy egy beszéd fogyatékos gyermek
- egy autista spektrum zavarral küzdő vagy egy maximum két egyéb pszichés zavarral küzdő gyermek

Az óvodapedagógus véleményét a csoportbeosztásról az óvodavezető figyelembe veszi.

Az integráció tárgyi feltételei: Az eszközigény a fejlesztés fontos része. A hivatalos eszközjegyzék szerint rendelkezünk néhány eszközzel, de pótlásuk fontos.

Az integráció személyi feltétele és feladatok:

A gyógypedagógus feladatai:

- az óvodavezetőnek és az óvodapedagógusnak segíti értelmezni a diagnosztikát
- figyelemmel kíséri a gyerek haladását,
- folyamatos kapcsolatot tart és együttműködik a csoportban dolgozó óvodapedagógusokkal. Hospitál a csoportban.
- a sérülés specifikumának megfelelően egyénileg, illetve csoportban szükség szerint fejleszti a gyereket.

Szülők feladatai:

- a gyerek fejlődése érdekében együttműködnek a gyógypedagógusokkal, óvodapedagógusokkal.

Intézményfenntartó feladatai:

- biztosítja a gyógypedagógust,
- biztosítja a speciális eszközöket.

Intézményi közösség feladatai:

- kapcsolatot tart a gyógypedagógusokkal,

A látássérült gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0-0,33 (0-33%-os látásteljesítmény) közötti. A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség. A látási kontroll

hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést. Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre. Igény szerint aliglátó és gyengénlátó gyermeket fogadhatunk. a) Az aliglátó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel. 50 A gyakorlatilag vaknak tekinthető aliglátók (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [8.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem. Az aliglátó gyermekek közül a látásukat praktikusán is használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul. A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengénlátó gyermekek nevelésének elveivel [8.2. c) pont]. b) A gyengénlátó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebből, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

-Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.

- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, mozgásszervi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság

gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg. Abban az esetben, amikor az enyhébb látási sérülésekhez enyhébb fogyatékoságok csatlakoznak, akkor az integrált óvodai nevelés is lehet eredményes

Enyhébben hallássérült - nagyothalló – gyermek

Igény szerint az enyhébben hallássérült - nagyothalló gyermekeket fogadjuk.

Az enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt - az állapot fennmaradása esetén - a beszédkommunikációban az érthető ejtés teljesen elmarad, vagy erősen sérül. Fentiek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes alkalmazása megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők. A megfelelő otológiai, audiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és hallásjavító műtétek mellett a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek jelzi a hang érzékelését. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, akusztikusan is körvonalazódnak az első aktív szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli. Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire. Nagy részük használja a jelkommunikációt vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt. Kíváncos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt, valamint az ujj-abc-t szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben. Az enyhébben hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válnak a hallásra épített kommunikációra. A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel halló társaival együtt vehet részt óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata:

- a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve
- a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet stb.). Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

- a) Az enyhe fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek a beszédtartományban mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 dB, közép súlyos esetben 45-65 dB, súlyos esetben 65-90 dB hallásvesztést mutatnak. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg. A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét. A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.
- b) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél - egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító után - fizikai műtét értelemben közel ép hallás mérhető. Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Szövegértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével. Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés - valamint azzal párhuzamosan -, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van.

Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges - a pszichés fejlődés zavara miatti - beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk.

c) A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként több: például mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét.

A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

A beszédhibás gyermek óvodai együtt nevelése mindennapos része az óvodai munkának. A sérült beszédfejlődés nagyban befolyásolja a gondolkodás és az ismeretszerzés minőségét, aminek következménye lehet az egyenetlen értelmi fejlődés és a diszharmonikus személyiség. Feladatunk, hogy a gyermek képességeit játékon és célzott tevékenységeken keresztül komplex módon fejlesszük. A sérült, lemaradt gyermeket minden területen és formában ösztönözni kell a beszédre, a gondolkodásra.

Célok:

- a személyiség egészének komplex fejlesztése - megfelelő motivációs bázis kiépítése

Feladat: Az utazó hálózattal való szoros kapcsolatban a szülők intenzív beépítése a fejlesztés

folyamatába.

Autista, autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet. Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet. A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel. A jó értelmi képességekkel rendelkező,

jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ében töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés.

A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Cél:

–A gyermek személyiségének fejlesztése szociális interakciókban, természetes élet helyzetekben

Feladat:

- Az utazó hálózattal való szoros kapcsolatban a szülők intenzív beépítése a fejlesztés folyamatába.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású

– az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő

– részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.

Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott

szakmai módszerek alkalmazásával.

A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen.

További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex

- pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi
- szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Cél:

- A gyermek személyiségének fejlesztése, a részképesség-zavarokra fókuszálva természetes élet helyzetekben. Feladatok:- Komplex szakértői bizottsági véleményekre alapozva, fejlesztési terv készítése. Az utazó hálózattal való szoros kapcsolatban a szülők intenzív beépítése a fejlesztés folyamatába.

2. Az óvodánk alapellátáson túli szolgáltatásai

Az intellektuális és szociális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges területe a játék és a teljes óvodai élet.

Ehhez társulnak alapellátáson túli szolgáltatások.

2.1. Játékos ismerkedés a német nyelvvel

Óvodánk szülői és gyermekei évek óta igénylik a játékos német foglalkozás lehetőségét, melynek mára már kialakult hagyományai vannak.

A német foglalkozások nem kötelezőek a szülők-gyermekek szabadon választhatnak, hogy élnek-e ezzel a lehetőséggel vagy nem. A tanfolyam önköltséges, időtartama heti két alkalommal 25-30 perc délutánonként.

A gyermekek a német foglalkozások során megismerkednek a német nyelv hangzásával. Életkoruknak megfelelően sok mozgással, dalos játékkal és mondókával, versikével

szerettetjük meg ezt a nyelvet. Játszunk még a foglalkozásokon különféle szituációs játékokat, megbeszéljük az évszakok jellemző jegyeit a körülöttük lévő hozzájuk közel álló tárgyak, dolgok neveit, mindezt sok-sok énekkel, mondókával tarkítva. Ezeket, a játékos foglalkozásokat csak óvodánk óvónője vezetheti.

2.2. Játékos láb- és tartásjavító torna

Óvodánkban mindegyik korcsoportban heti egy alkalommal szervezünk játékos láb és tartásjavító foglalkozásokat.

A torna célja az, hogy egyrészt erősítse a gyermekek lábboltozatát, ezáltal megakadályozzuk a "lúdtalp" kialakulását, másrészt pedig kiküszöböljük a tartási rendellenességeket. A tartásjavító tornának preventív funkciója van, melynek során a gerinc és a mozgásszervek izomzatát erősítjük.

A 30-35 perces foglalkozások anyagát a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével állítottuk össze, melynek során sokféle játékos módszert és színes eszközt alkalmazunk. A foglalkozásokat óvodánk megfelelő képesítéssel rendelkező óvónője tartja.

2.3. Egyéb igények

Ha a szülők részéről igényként jelenik meg a hit- és vallásoktatás, akkor azt lehetővé tesszük, természetesen úgy, hogy az óvodai napirendünket ne zavarja meg.

3. Kapcsolatok

3.1 Óvoda és család

Cél:

- A családi nevelés erősítése.
- A családokkal való *szoros* együttműködés, a családok segítése.
- A család intézményének tiszteletén alapuló gyermeknevelés.
- Családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Nevelésünk személyes, folyamatos bizalomra épülő, segítő, őszinte, partneri együttműködő, a családi neveléshez visszacsatoló legyen.
- Folyamatos párbeszéd feltételrendszerének biztosítása.

Feladat

- Tiszteletben tartjuk a szülők és a gyermekek személyiségjogait.
- Tiszteletben tartjuk a szülőknek azon jogát, hogy nevelési elveinkről, módszereinkről, mindennapjainkról, a gyermekek fejlődéséről, magaviseletéről egyénre szabottan informálódhassanak.
- Hagyományos kapcsolattartási formák felajánlása. A kapcsolattartás megújult lehetőségeinek felkínálása.
- Kölcsönös bizalomra épülő, segítségnyújtáson alapuló kapcsolatot tartunk a szülői házzal: családlátogatás, szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt napok, közös ünnepek, munkadélutánok, közös programok, kirándulások szervezésével, útmutatók, kiadványok, dokumentumok.
- Bővítjük, fejlesztjük a családi nevelés kultúráját.
- Az óvoda minden dolgozója megértően, kedvesen érzelmileg elfogadó partnerként, előítéletek nélkül közeledjen a családokhoz.
- A családok megismerése, családlátogatás, családgondozás. A szülők szakszerű segítése a gyermeknevelésben.
- Az elsődleges szocializáció prognosztizálása. A szociális különbségektől adódó hátrányok kompenzálása.
- Közreműködünk a szülők érdekképviselésének megszervezésében.
- Ismertetjük a szülőkkel Nevelési programunkat, és annak megvalósulásához vezető út sokféleségét.
- Ápoljuk óvodánk hagyományait.
- Évente megrendezzük a Szülők-nevelők bálját, amely hozzájárul a szülők-nevelők közötti jó kapcsolat erősítéséhez.

A kapcsolattartás formái:

- Beíratás – első személyes kapcsolat
- Családlátogatások
- Befogadás
- Házirend átadása
- Szülői értekezletek, összevontan és csoportonként
- Időpont egyeztetése után, egyéni beszélgetések

- Fogadóórák
- Irányított fogadóórák (Tájékoztatás a gyermek egyéni fejlettségéről)
- Nyílt napok
- Játszóház, közös ünnepek
- Közös családi-óvodai kirándulások, programok szülőkkel, gyerekekkel (önköltséges)
- Szülői Szervezet ülése
- Faliújság
- Honlap
- Igény-, elégedettség-, elégedetlenségmérés kérdőívei
- Csoportok zárt facebook csoportjai

Alapelveink

- A családi intézmény tisztelete
- Gyermekük iránti felelősségérzet alakítása, megtartása a szülőben.
- A szocializációs különbségekből fakadó hátrányok csökkentése.
- Kölcsönös bizalom, kölcsönös segítségnyújtás, megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerep vállalása.
- A tudomásunkra hozott vagy jutott információt bizalmasan, tapintattal kezeljük.
- A szülőknek jogukban áll a gyermekükkel kapcsolatban hozott valamennyi döntésünket megismerni.

3.2. Kapcsolatok külső intézményekkel

Bölcsőde, iskola

Cél: A nevelési-oktatási intézményekbe való beilleszkedés segítése, az egyes nevelési intézmények közötti átmenet megkönnyítése.

Feladat

- Egymás tevékenységét megismerjük és elfogadjuk.
- Folyamatosan ápoljuk szakmai és emberi kapcsolatainkat.
- Érdeklődéssel figyeljük egymás munkáját, problémáit, eredményeit.
- Lehetőséget adunk a pedagógus társaknak szülői értekezleten és rendezvényeinken

való részvételre.

- Gyermekeknek, pedagógusoknak lehetőséget adunk egymás kölcsönös látogatására.
- Elvünk, hogy minden életkornak megvan a speciális szükségleti sajátossága, melyhez alkalmazkodva az adott intézményeknek meg kell felelni.
- Együttműködésünket a kölcsönös nyitottság és bizalom jellemezze.

Kapcsolatok más intézményekkel

- Egészségügyi intézményekkel kapcsolatot tartunk a gyermekek egészségének megóvása, betegségek rendellenességek kiszűrése érdekében. Az együttműködési szerződés alapján látogatja védőnő (néha orvos) a csoportokat, tanácsokat adnak, szükség esetén segítséget nyújtanak.
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat VII.ker. Tagintézménye: logopédus, pszichológus
- Fővárosi POK
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Családsegítő Központ,

A segítőkkel való kapcsolatunk eredményeképpen gyermekeink fejlesztése, fejlődése eredményesebb lehet, ha a felmerülő nevelési, pedagógiai és családi problémákban, nehézségekben a megfelelő szakemberek véleményét, segítségét és tanácsát kikérjük.

- Közművelődési intézmények

Óvodai munkánkat segítik a családokkal kialakított kölcsönös kapcsolatok és a különböző intézmények által nyújtott lehetőségek.

3.3 Az óvoda sajátos feladata: Gyermekvédelem

„Minden gyermeknek joga van az egészséges szellemi, mozgásszervi és lelki fejlődése érdekében a különleges védelemre.” (UNICEF)

Célja:

A társadalmi leszakadás megakadályozása. Probléma megelőzés, problémakezelés, a gyermeki szükségletek és jogok érvényesítése által.

Elvárások az óvodapedagógus felé:

- Kiemelkedő figyelmet fordítani a tudomására jutott hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iránt.
- A szülő igényének figyelembe vételével nyújtson segítséget, adjon tanácsot a nevelési problémák esetén.

- A rászoruló gyermekeknek fokozott érzelmi biztonság nyújtása, a gyermekcsoport életébe való beilleszkedésének megsegítése.

A gyermekvédelmi munka tartalma, a gyermekvédelmi megbízott feladatai:

A szociális hátrányok enyhítése, a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása ,az alábbi tartalmak értelmében.

A gyermekekkel kapcsolatos feladatok:

Veszélyeztetett vagy hátrányos helyzetű gyermekek:

- A veszélyeztetett gyermekek felmérése az óvodapedagógusok közreműködésével: nyilvántartásba vétel. A veszélyeztetettség típusának és súlyosságának mérlegelése, ez alapján a további teendőkre javaslattétel; egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekvédelmi koordinátorral.
- A veszélyeztetett gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése és adott esetben javaslattétel a változtatásra (pl.: fejlesztő csoport kialakítása délelőtti időszakra).
- Szociális ellátások számbavétele.
- Differenciált fejlesztés speciális foglalkoztatás figyelemmel kísérése.
- Támogatás nyújtása a lehetőségekhez mérten (rendezvények díjának kifizetése, természetismereti táborunk költségének támogatása, külön foglalkozások támogatása. Erről dönt: csoportos óvodapedagógusok, óvodavezető, gyermekvédelmi felelős).
Hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos tevékenységek
- A hátrányos helyzetű gyermekek felmérése az óvodapedagógusok közreműködésével.
Nyilvántartásba vétel a hátrányos helyzet típusának mérlegelése, ez alapján javaslattétel a további teendőkre.
- A hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése és adott esetben javaslattétel a változtatásra.
- Differenciált fejlesztés speciális foglalkoztatás figyelemmel kísérése.
- Szociális ellátások számbavétele.
- A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, intézkedés.
- A mentálhigiénés programok bevezetésének szorgalmazása
- Minden esetben a gyermekek érdekeinek képviselése

A nevelőközséggel, a szülőkkel kapcsolatos feladatok

- Az óvoda pedagógusainak gyermekvédelmi tevékenységének segítése, összehangolása. Az esetek megkonzultálása az arra illetékes személlyel.
- A gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változások rendszeres figyelemmel kísérése, az igazgató és a pedagógusok figyelmének ezekre való felhívása.

- Önképzés, a szakirodalom tanulmányozása, továbbképzéseken való részvétel.
- A szülők nevelési év eleji (szülői értekezleten) és folyamatos (faliújságon) tájékoztatása saját tevékenységéről, feladatairól és arról, hogy milyen problémával mikor és hol kereshetik fel (fogadóóra).
- Szülők, pedagógus kollégák segítése fogadóórákon meghallgatással, pedagógiaicsaládpedagógiai eszközökkel, tanácsadással.
- A szülők tájékoztatása arról, hogy problémáikkal – az óvodán kívül- milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése.
- A szülők részére tájékoztató, ismeretterjesztő, érték- és szemléleterősítő, illetve formáló szülői értekezletek, fórumok, programok szervezése.
- Javaslat tétel az óvoda általános prevenciós gyermekvédelmi tevékenységére az óvodát körülvevő szociális társadalmi környezet függvényében.
- Tájékozódás a gyermeki személyiséget fejlesztő-korrigáló óvodai gyermekvédelmi programokról, módszerekről, szükség és igény szerint átvételük és/vagy adaptációjuk szorgalmazása.
- A gyermekvédelemben felhasználható új pedagógiai módszerek, eszközök, szakirodalom gyűjtése és terjesztése. Az e témában meghirdetett pályázatok figyelemmel kísérése közzététele, illetve pályázatok készítése.
- Munkafeljegyzések készítése az óvodapedagógusok és más segítő szakemberek jelzései, információi, valamint saját tapasztalatai alapján az óvoda hátrányos helyzetű, veszélyeztetett és egyéb problémával küzdő gyermekeiről.
- A veszélyeztetett, vagy hátrányos helyzetű gyermekek családlátogatása.
- Cselekvési terv készítése a probléma megoldására.
- Gyermekvédelmi támogatás megállapításának kezdeményezése és egyéb források felkutatása szükség esetén.
- A gyermekjóléti szolgálat értesítése óvoda-pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető tényező esetén.
- A családok figyelmének felhívása a szabadidő hasznos eltöltésére.

III. fejezet: A helyi óvodai nevelési program feltételrendszere

1. Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
Programunk a jelenlegi személyi állománnyal megvalósítható.

Óvodánkban 1 óvoda igazgató, 8 óvónő, 1 főállású fejlesztő pedagógus, 1 félállású logopédus, 4 főállású dajka, 1 fő pedagógiai asszisztens, valamint 1 óvodatitkár, 3 fő technikai dolgozó végzi munkáját.

Nevelési programunk megvalósításában jól képzett felsőfokú végzettséggel rendelkező óvodapedagógusok vesznek részt. Nevelőtestületünk képzettségi mutatója jelenleg optimális.

Mindannyian valljuk, hogy programunk megvalósulásának sikere a végzettségen túl függ **óvónőink** szemléletétől, nevelői stílusától, *elfogadó, segítő, támogató attitűdjétől*, kreativitásától, gyermekszeretetétől, kapcsolatteremtő képességétől, kollegialitásától, igényességétől, mert a nevelés legfontosabb, meghatározó tényezője maga az **óvónő**, az **óvónő személyisége**. Fontos az óvónő párosok kialakításánál, hogy nevelői attitűdjük hasonló legyen, ugyanakkor jól kiegészítsék egymást.

A program megvalósulásának másik fontos segítője a **dajka**. Ezért kívánatos szakképzett dajkák alkalmazása. Tájékozottnak kell lenniük az óvodánk nevelési célját és feladatát illetően. Szorosan együtt kell működniük az óvodapedagógusokkal.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. Óvodánk fejlesztő pedagógusa és munkánkat segítő logopédus fontos személye a helyi programunk sikeres megvalósításának *a sajátos nevelési igényű gyermekek körében is.*

Az óvónők, a logopédus, valamint a fejlesztő pedagógus folyamatos konzultációja elengedhetetlen a nevelőmunkánkban.

1.1. Továbbképzések

Nevelőtestületünk meggyőződéssel vallja, hogy az óvónő modell a gyermekek számára, ezért nem mindegy, hogy mit és hogyan közvetítünk a gyermekek felé.

Szükségesnek tartjuk a rendszeres belső és külső továbbképzéseken való részvételt és az önképzést.

Cél: Szakmai tudást gazdagító elméleti és gyakorlati ismeretek szerzése.

Feladat:

- A megszerzett ismeretek, tapasztalatok eredményes alkalmazása.
- Feltétlenül kívánatos az olyan továbbképzéseken való részvétel (természetesen az óvónő érdeklődését is figyelembe véve), amely hatékonyan elősegíti nevelési programunk kiemelten kezelt területeit – mint játék, anyanyelvi nevelés, mozgásfejlesztés.

1.2. Munkaközösségek

A belső továbbképzéseket elsősorban a helyi munkaközösségünknek kell megoldaniuk. Olyan munkaközösségeket kell szervezni, amelyek elősegítik nevelési céljaink megvalósulását, és esetleges hiányosságainkat pótolják.

Cél:

Annak elősegítése, hogy jól felkészült, naprakész tudással rendelkező óvodapedagógusok végezzék a nevelőmunkát.

Feladat:

- Ismerkedjenek meg az óvónők az adott témában a legfrissebb információkkal, eredményekkel, lehetőségekkel, módszerekkel.
- Az óvodapedagógusok mondják el tapasztalataikat, adjanak ötleteket egymásnak, problémáikat beszéljék meg.
- Legyen lehetőségük szakmai vitára, kérdéseikre kapjanak választ.
- Legyen módjuk a szakmai ismeretek gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek egymás

között bemutatására is.

2. Tárgyi feltételek

Óvodánk szépen felújított, patinás, műemlék jellegű épületben található. Biztonságosan körülvett, nem túl nagy, de igényesen felújított udvarral rendelkezik.

Óvodánk igényesen berendezett helyiségei alkalmasak arra, hogy harmóniát sugárzó, esztétikus környezetben érvényesüljenek mindazok a nevelő hatások, melyekben nevelési céljai és feladatai megvalósulhatnak. Azon vagyunk, hogy mindazon eszközök rendelkezésünkre álljanak, melyek a kiemelt alapvető tevékenységi formák (játék, mozgás, anyanyelv) megvalósulását szolgálják.

A színes, jól felszerelt udvaron, valamint a tornateremben található eszközök alkalmasak arra, hogy a gyermekek biztonságát, játék- és mozgásigényét, mozgásfejlődését, egészséges fejlődését célzottan biztosítani tudják.

Az óvoda 88 gyermek befogadására alkalmas. Csoportszobáinkban adottak mindazok a feltételek, melyek a kisgyermek szükségleteinek, fejlődésének kielégítését szolgálják. Folyamatosan gondoskodunk arról, hogy óvodánk minden szempontból a megfelelő eszközökkel legyen ellátva.

Elvárásaink és alapelveink a beszerzendő eszközökkel szemben:

Az óvodáskorú gyermekekre jellemző, hogy tevékenységre orientált, ezért fontos, hogy biztosítsuk számára az életkorának és a helyi nevelési programban megfogalmazott nevelési céljainknak megfelelő eszközöket.

A gyermekek ízlésformálása és az igényesség kialakítása szempontjából fontosnak tartjuk a körültekintő, átgondolt eszközválasztást, melynek során előnybe részesítjük a magyar termékeket, ha azok megfelelő minőségűek.

A gazdasági lehetőségeket figyelembe véve minőségi eszközök beszerzésére törekszünk.

Elvárásaink az eszközökkel szemben:

Legyen:

- Tartós és igényesen kidolgozott

- Balesetmentes, könnyen tisztítható.
- Lehetőség szerint természetes anyagból készüljön.
- Használatuk során a gyermekek fantáziája és képzelete szárnyalhasson.
- Színvilága harmonizáljon az óvoda belső környezetében megtalálható tárgyakkal.

Az objektív feltételeket, valamint a gyermekek biztonságát, kényelmét komfort érzését, az eszközök elérhetőségével biztosítjuk. Lehetőségekhez képest a tárgyak és eszközök mobilizálhatóak legyenek.

Mindennek helye van, ez kialakítja, elmélyíti a gyermekek helyes szokásrendszerét és ezzel arra is neveljük őket, hogy igényük legyen a rend és az esztétikus környezet iránt.

A gyermekeket megtanítjuk az eszközökkel való helyes bánásmódra, sugalljuk, hogy a tárgyaknak értéke van, azokat meg kell becsülni, vigyázni kell rájuk. Mindezt elsősorban személyes példaadással érjük el.

IV. fejezet: Óvodánk ellenőrzési, mérési, értékelési és minőségbiztosítási rendszere

Óvodánkban az ellenőrzés és értékelés rendszerében továbbra is a humanisztikus módszereket preferáljuk, és csak alkalmanként egészítjük ki a gyermekek életkorának megfelelő mérésekkel.

1. Pedagógiai munka ellenőrzése és értékelése

Cél: A nevelőmunkánk hatékonyságának ellenőrzése, értékelése óvodánk minőségének biztosítása érdekében.

A helyi nevelési program óvodai nevelőmunkánk minőségének egyik biztosítója.

Nevelőtestületünk által megfogalmazott célok és az ahhoz való közelítés, azaz programunk bevalásának vizsgálata nevelőmunkánk minőségének az alapja.

A cél megközelítésének mértékét nevelési folyamatunk ellenőrzésével, mérésével és értékelésével állapítjuk meg, amely a visszacsatolás szerepét is betölti. Fontos a folyamatosság, a mindenkori önértékelésre és fejlesztésre való készenlét és képesség. Olyan ellenőrzési, értékelési eszközöket, egyszerű módszereket alkalmazunk, amelyek képesek

óvodai nevelésünk megbízható elemzésére, értékelésére és fejlesztésére.

1.1. Az ellenőrzést, értékelést végző személyek, az ellenőrzés, értékelés tárgya

Ellenőrzés és értékelés formája	Ellenőrzés és értékelés tárgya, tartalma	Az ellenőrzésre és értékelésre jogosult
Külső	Törvényességi	Fenntartó
	Szakmai - pedagógiai	Fenntartó, szakértő
	Szakhatósági	ÁNTSZ Fogyasztóvédelmi Felügyelőség, Számvevőszék
Belső	Szakmai - pedagógiai	Igazgató, munkaközösség-vezető, óvodapedagógusok, szakértő, igazgató helyettes
	Törvényességi - munkáltatói - gazdálkodási - tanügyigazgatási	- igazgató - igazgató helyettes

Az igazgató ellenőrzési joga és kötelezettsége kiterjed az intézmény minden dolgozójára, az általuk végzett munka helyességére és eredményességére, valamint a gyermekek fejlesztésének és fejlődésének ellenőrzésére.

Az igazgató a dokumentumokat negyedévente ellenőrzi.

Hosszabb látogatást évente kétszer, de legalább egyszer minden pedagógusnál tesz. A folyamatosan szerzett megfigyelési adatok összevetése az óvónők gyakorlati munkájának megfigyelése során szerzett tapasztalatok elemzésére és értékelésére a csoport ellenőrzését követő önértékelő megbeszélésen kerül sor.

A tanév végén írásban illetve szóban is értékeli a pedagógusok munkáját a nevelőtestület előtt. Az igazgató helyettes és a munkaközösség vezetői is részt vesznek időnként az ellenőrzésben és az értékelésben.

Az ellenőrzési terv az óvodai munkaterv része, az ellenőrzés alapja.

1.2. Ellenőrzés, értékelés alapelvei

- Az értékelés mindig tényekre épüljön, melynek alapja az ellenőrzés során szerzett

tapasztalat.

- Az ellenőrzést mindig értékelés kövesse.
- Az ellenőrzésnek és értékelésnek objektívnek és demokratikusnak kell lennie.
- Az értékelés fejlessze az önértékelő képességet, ösztönző legyen.
- A gyakorlati munka elemzése és értékelése során az óvónő módszertani szabadságát tiszteletben kell tartani, mindaddig, amíg az nem mond ellent a helyi nevelési programban megfogalmazottakkal és elfogadottakkal.
- A pozitív megerősítés épp oly fontos, mint az elfogadott elvek számon kérése.

1.3. Az ellenőrzés módszerei óvodánkban

- Megfigyelés
- Beszélgetés, kikérdezés, kérdőív
- Beszámoló, jelentéskészítés
- Dokumentum-elemzés

1.4. Az ellenőrzés és értékelés dokumentálása és dokumentumai

1. Ellenőrzés és értékelés dokumentálása

Az ellenőrzésekről és az értékelésről feljegyzést kell készíteni. A visszatérő látogatások és a visszacsatolás szempontjából ez különösen fontos.

A feljegyzés tartalmát ismertetni kell az érintett személlyel.

2. Az ellenőrzés és értékelés írásbeli dokumentumai

- SZMSZ, belső ellenőrzésre vonatkozó szabályok
- Helyi nevelési program ellenőrzési rendszere
- Munkaterv éves ellenőrzési terve.

A dolgozóról és a gyermekekről készült feljegyzések biztosítják az ellenőrzés és értékelés tervszerűségét, folyamatosságát, az óvodai nevelőmunka hatékonyságát, minőségbiztosítását.

1.5. Ellenőrzés, értékelés feladata

1. Dokumentumok ellenőrzése, elemzése, értékelése
2. Nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
3. Pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése,

4. A gyermekek fejlődésének ellenőrzése, mérése, értékelése

5. Helyi nevelési program megvalósulásának, beválásának nyomon követése, ellenőrzése, értékelése.

1.5.1. Dokumentumok ellenőrzése, elemzése, értékelése

Feladatunk annak ellenőrzése, hogy a szakmai dokumentumok megfelelnek-e a törvényi kereteknek, a helyi nevelési programnak, óvodánk sajátos nevelési céljainak, feladatrendszerének és elveinek. A dokumentumok koherensek-e?

1.5.2. Nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése

- Személyi és tárgyi feltételek megléte.
- Az óvoda működési feltételeit a fenntartó biztosítja-e?
- Az eredményes nevelőmunka elvégzéséhez szükséges tárgyi feltételeket az igazgató biztosítja-e?
- A tárgyi feltételek ellenőrzése, megóvása minden óvónő kötelessége saját csoportjában és lehetőségéhez mérten óvodai szinten is.

1.5.3. Pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése.

- Fontos feladat annak ellenőrzése, hogy egységes, követhető, egymásra épülő fokozatosan nehezedő tervezés, pedagógiai adatrögzítés alakult ki és valósult-e meg. Pedagógiai gyakorlatunk ellenőrzésénél szempont, hogy a gyermek fejlődését meghatározó lényeges mozzanatokat rögzítették-e az óvónők.
- Az elemzés során a csoport szabályrendszerét, a csoport programtervét, eseménytervét a szervezett tanulás, tapasztalatszerzés tervezését és a gyermekekről vezetett dokumentumokat, valamint az alkalmazott módszerek milyenségét ellenőrizzük, értékeljük.
- Az óvónő nevelő, fejlesztő tevékenységének elemzése, ellenőrzése és értékelése a napi gyakorlat ellenőrzési szintjén.

Az óvónő gyakorlati munkájának megfigyelése során szerzett tapasztalatok elemzésére a csoport ellenőrzését követő önértékelő és értékelő megbeszélésen kerül sor.

1.5.4. A gyermekek fejlettségének ellenőrzése, mérése, értékelése

Az óvodában gyermekeink fejlődését nyomon követjük, ezáltal nevelési céljaink, feladataink megvalósításának hatékonyságát ellenőrizni és értékelni tudjuk. A nevelés eredményeinek mérhetővé tétele a legmarkánsabb feladat a minőségfejlesztés során. Figyelembe vesszük az életkor sajátosságokat, de a legfontosabb vezérelv, hogy minden gyermek fejlődését önmagához viszonyítjuk.

A fejlődési mutatók négy területen érhetők tetten:

- az értelmi
- az érzelmi, akarat
- szociális
- mozgásos oldalról gyűjtött jellemzők segítségével.

Az általunk kidolgozott szempontsor a tapasztalatok, és megfigyelések rögzítésére szolgál, amellyel az oktató-nevelőmunka folyamatát tiszteletben tartva, de tudatosan odafigyelve szélesebb, szűkebb információkat szerezhetünk a gyermek személyiségének fejlődéséről. Csak az óvodáskor végére írjuk elő a kívánt fejlődés jellemzőit.

A gyermeki személyiségről leginkább a megfigyelés, a beszélgetés módszerével gyermeki munkák elemzése alapján kapunk képet.

A megfigyelés a gyermek fejlettségi szintjének vizsgálatára irányul. Természetes környezetben zajlik. Mindig tervszerű és folyamatos.

A beszélgetés gazdagítja a megfigyelés tapasztalatait, aktív elemi szókincshez kötött, ezért alapvető feltételből kell kiindulnia, a gyermek beszédének szókincsének szintjéről. Magja csak a meleg szereteteli, nyugodt légkör lehet.

A gyermeki munkák elemzése több objektívabb szempontból is képet ad a személyiség fejlettségéről.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek óvodába lépésétől kezdve történjen a fejlődés nyomon követése, a tudatos pedagógiai munka érdekében. Felmérjük azokat a területeket, amelyek mérhetők és ez által fejleszthetők.

A megfigyelések, és az értékelés kiterjed az óvodai nevelés valamennyi területére. Minél alaposabban megfigyeljük a gyermekeket, viselkedésüket, szokásaikat, tevékenységeiket, reakcióikat, annál részletesebb információt kapunk szociális, testi, értelmi fejlettségükre vonatkozólag.

- A gyermek játékának megfigyelésére nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen érzelmi és

értelmi fejlettsége leginkább a játék tevékenysége során nyilvánul meg.

- Az anyanyelvi fejlettség értékelése kiterjed a gyermek beszédének alaki és tartalmi fejlettségének megfigyelésére (szókincs, nyelvtani rendezettség, nyelvi kifejezőkészség, összefüggő beszéd, vers, mese).
- A testi fejlettség megfigyelése kiterjed a testi jegyek jellemzőire, valamint mozgás fejlettségére is. Nagycsoportos korban fokozottabban figyelünk a finommozgás és a kézügyesség fejlettségére is.
- A gondozás területén értékeljük a testápolás, az öltözködés, étkezés során megfigyelt önállóságot.
- A szociális fejlettség megfigyelésénél a gyermek beilleszkedését, szabálytudatát, kapcsolattartását felnőttekkel és gyermekekkel, érzelmeinek megnyilvánítását, kezdeményező készségét értékeljük.
- Az értelmi fejlettség magába foglalja az érzékelés, észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet, a gondolkodás fejlettségét. Nagy hangsúlyt fektetünk még a gyermek feladatvégzésének megfigyelésére is. Információt kapunk a gyermekek elemi ismereteiről, megfigyeljük a testsémán, térben, síkban, időben való tájékozottságát.

Az értékelésben, mely mindig tényekre épül és alapja az ellenőrzés során szerzett tapasztalat, már jóval iskola előtt kitűnik, melyek azok a területek, melyen esetleg elmaradás észlelhető.

Azoknál részletes írásos anyagot készítünk, mely alapján egyéni fejlesztési tervet állítunk össze.

A megfigyelések lejegyzési módja változhat csoportonként, az egy csoportban dolgozó két óvónő saját elgondolása szerint.

Az értékelésben segítségünkre lesz „A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére” című programfejezet.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a minden nevelési év szeptemberében az 5 évet betöltött gyermekek esetében a diagnosztikus mérési rendszert alkalmazzuk.

1.5.5. Helyi nevelési programunk beválásának vizsgálata

A helyi nevelési programunk nevelői munkánk minőségének egyik biztosítéka, a minőségbiztosítás alapidokumentuma.

Óvodánk ellenőrzési, mérési és értékelési technikájának, gyakorlatának segítségével feltárjuk a problémákat, és megoldást keresünk azok orvoslására.

Ezzel biztosítjuk a programfejlesztést, illetve a minőségfejlesztést is.

A helyi nevelési program beválásnak vizsgálatára a nevelőtestületünk hivatott az igazgató irányításával. Értékelésünket szakmai beszélgetések, az óvónők önellenőrző és önelemző értékelései, és a szülők visszajelzései is segítik.

A következő kérdésekre kell választ keresni:

- A helyi nevelési programunk felépítése logikus-e, belső arányai megfelelőek-e, a rendszeren belül a célok, feladatok és tevékenységek egymásra épülnek-e?
- A gyermekek tevékenységei hogyan szolgálják a fejlesztési célokat?
- Az óvónő feladatai hogyan segítik a gyermek tevékenységének megvalósulását?
- A helyi nevelési program megvalósítható-e, a gyakorlatban adekvát-e a környezeti feltételekkel (tervezett, de nem megvalósítható, nem tervezett, de megvalósítható)?
- A helyi nevelési programnak megfelelő-e az óvoda szervezettsége, felkészültsége? Van-e és milyen jellegű a tapasztalatok átadása a nevelőtestületen belül, a már helyi program szerint dolgozó és a rendszerbe újként belépő óvónők között?
- Óvoda-család kapcsolatában elégedett-e a szülő az óvodával, milyen további elvárásai vannak?
- A program hatása a nevelőtestületre.

A program folyamatos ellenőrzése, elemzése, és értékelése feltétlenül szükséges, az első kimenő csoport után, akiket a helyi nevelési programnak megfelelően neveltünk. Akkor alaposan értékeljük programunkat, és szükség esetén módosítjuk.

A helyi nevelési program jelenlegi változtatásával célunk az volt, hogy megfeleljünk azt Oktatási törvényben történt módosításoknak.

Nevelőtestületünk gyermekszeretete, magas fokú hivatástudata biztosíték arra, hogy a kitűzött célokat és feladatokat sikerül maradéktalanul megvalósítsanak.

Bízunk benne, hogy óvodásaink az itt eltöltött 3-4 év alatt boldogok, kiegyensúlyozottak lesznek, az iskolai életre felkészülnek.

Hiszen:

“A gyermekeket tekintet nélkül fajra, bőrszínre, nemre, nyelvre, vallásra, a szülők nemzeti vagy szociális származására, politikai meggyőződése, vagyoni, születés, vagy egyéb körülményekre megilleti a jog, hogy boldog gyermekként éljenek. Valamennyi gyermeknek joga van egészséggel felnőni.”

(ENSZ, a Gyermekek jogainak deklarációja)

Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket.

Érvényességi nyilatkozat

A dokumentum hatályba lépésének ideje: 2025. szeptember 01.

Érvényességi ideje: visszavonásig

Az Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programja nyilvános.

Megtalálható:

- az igazgatói irodában nyomtatott formában,
- az óvoda honlapján: www.brunszvikovi.hu.

Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programja felülvizsgálatának rendje A Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programja felülvizsgálatát folyamatosan végezzük

A Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programja módosításának lehetséges indokai:

- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol
- ha jogszabályi rendelkezések előírják

Előírás a programmódosítás előterjesztésére

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetésének
- Szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten

A Pedagógiai Programot tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

Bp. Főv. VII. ker. Önkormányzata

Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvoda nevelőtestülete

Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvoda Szülői Szervezete

Legitimációs záradék

A készítette az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával.

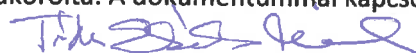
Dátum: Budapest, 2025. 05. 23.

Kun Julianna
Igazgató

A Szakmai Munkaközösség az Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadásához a jogszabályban meghatározott véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Dátum: Budapest, 2025. 05. 23.

Tóth Szlovák Veronika
Szakmai munkaközösség vezető

Az óvoda nevelő munkát segítő alkalmazottai a módosított Pedagógiai Programban foglaltakról tájékoztatást kaptak.

Dátum: Budapest, 2025. 05. 23.

Cseh Tímea

A nevelő munkát segítő alkalmazottak nevében

A Szülői Szervezet a jogszabályban előírt jogai alapján a módosított Pedagógiai Programot megismerte, véleményezte és támogatja azok megvalósítását.

-

Dr. Paksicza Lilla
Szülői Közösség elnöke

Dátum: Budapest, 2025. 05. 23.

Az Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó magasabb jogszabályban biztosított döntési hatáskörében jóváhagyta.

Ph

Dátum: Budapest, 2025.

Niedermüller Péter
polgármester

Felhasznált irodalom

1. Az óvodai nevelés programja.

Bp. OPI, 1989. 7-283.o.

2. Óvodai nevelés című folyóirat cikkei:

2.1. Dr. Remzsőné Piti Kata: A helyi pedagógiai program előkészülete I.-II.-III.

SEMIC, Budapest,

1996. 6.sz. 184.o.

1996. 7.sz. 236.o.

1996. 8.sz. 290.o.

2.2. Fábíán Károlyné: Helyi pedagógiai programok az óvodában. Hogyan készítsünk helyi programot?

1996. 9.sz. 344.o.

2.3. Nagy Jenőné: Tréning a helyi óvodai nevelési programok előkészítése előtt.

1997. 6.sz. 215.o.

2.4. Zsidákoics Katalin: Ének-zenei nevelés az alapprogram tükrében.

1997. 7.sz. 255.o.

2.5. Szaitzné Gregorits Anna: Komplex prevenciós óvodai program (Porkolábné dr. Balogh Katalin és munkatársai módszertani gyűjteményének ismertetése).

1997. 7.sz. 266.o.

2.6. Pethő Ágnes: Ismét az új típusú tartalmi szabályozásról.

1997. 9.sz. 270.o.
- 2.7.** Dr. W. Mikó Magdolna-dr. Vekerdy Tamás: Félreértések, tévedések - megoldások.
1997. 9.sz. 281.o.
- 2.8.** Radicsné Pintér Ilona: A programépítés útján.
1997. 9.sz. 282.o.
- 2.9.** Dr. Pereszlényi Éva: A helyi óvodai program szakmai feltételrendszere.
1997. 9.sz. 292.o.
- 2.10.** Gombosné Suba Júlia: Türelmes előkészület.
1997. 10.sz. 312.o.
- 2.11.** Szigetváriné Kurta Jolán: Saját programkészítés, talán így!
1997. 10.sz. 317.o.
- 2.12.** Krónika: Lépésről lépésre óvodai program.
1997. 10.sz. 323.o.
- 2.13.** Szabó Lászlóné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel.
1997. 10.sz. 327.o.
- 2.14.** Kosztolní Józsefné: Szerűskerti csicsergők.
1998. 1.sz. 8.o.
- 2.15.** Talpai Tiborné: Hogyan készíthetünk saját programot?
1998. 1.sz. 11.o.
- 3.** Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés - de hogyan?
NAT-TAN Sorozat, Budapest, OKI, 1996.
- 4.** Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program HOP feltételrendszere.
Alcius Bt., Budapest, 1997.
- 5.** Bencsik Endre-Dudás János-Dr. Kovács György: Óvodapedagógia.
Tankönyvkiadó, Budapest, 1997.
- 6.** Porkolábné Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapításához.
JNSZM, Pedagógiai Intézet, Szolnok, 1983.
- 7.** Kondacs Mihályné-Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában.
Budapest, 1993.
- 8.** Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár?
Budapest, 1992.
- 9.** Kunos Andrásné: Mindennapos testnevelés az óvodában.

- Művelődési és Köznevelési Minisztérium, Bp., 1996.
10. Berczik Sára: Mozgásfejlesztő és tartásjavító gimnasztika.
Művelődési és Köznevelési Minisztérium, Bp., 1992.
11. Tóth János: A mozgásszervek védelme gyermekkorban.
Békésmegye Képviselőtestület, Pedagógiai Intézet, Békéscsaba, 1996.
12. Dr. Tóthszőlősné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában.
FER-CO Kft., Vác, 1994.
13. Könczey Réka-Nagy Andrea: "Zöldköznapi kalauz".
Föld Napja Alapítvány, 1993.
14. Dr. Kuti István-Dr. Kuti Istvánné: Körlánc (Környezeti nevelés az óvodában).
Kecskemét, 1995.
15. "Környezeti nevelés, oktatás, képzés Magyarországon". Gyűjtéses kiadás,
Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, Budapest, 1993.
16. Perlay Rezsőné: "A matematikai nevelés módszertana".
Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997.
17. Forrai Katalin: Ének az óvodában.
Zeneműkiadó, Budapest, 1986.
18. Szarkáné Horváth Valéria: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana.
Tankönyvkiadó, Budapest, 1986.
19. Pléh Csaba: "Nyelvi nehézségek-fogalomkincs-megértés".
Tankönyvkiadó, 1984.
20. Wacha Imre: "Nyelvi illetan".
Ifjúsági lap és könyvkiadó, 1987.
21. Szendre Aladár: "Program az anyanyelvi nevelés továbbfejlesztésére".- Lasanek Mihályné
(Anyanyelvi Nevelés az óvodában.)
Tankönyvkiadó, Budapest, 1986.
22. Gósy Mária: "Óvónői beszédviselkedés."
Budapest, 1990.
23. Dr. Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek pszichológus szemmel.
Tankönyvkiadó, Budapest, 1984.
24. Esztétikai nevelés
Tankönyvkiadó, Budapest, 1996.
25. A fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelvei és a fogyatékos tanulók iskolai

oktatásának tantervi irányelve

Művelődési és Köznevelési Minisztérium, Bp., 1997.

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- a kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai Nevelés Alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2023.évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet az iskolai- és egészségügyi ellátásról
- 419/2024. (XII.23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről